

පුණ්‍යානුමෝදනාව

සදහම් මගෙහි අප නිරතුරුව මෙහෙයවන සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි ප්‍රධාන අනුශාසක ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු ආරාමවාසී සියලුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට ද උතුම් වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මාවබෝධයක් උතුම් වූ නිවන් අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමු.

දැනීම සහ දැකීම

රාසිය සූත්‍රය
චූඤ්ඤ සූත්‍රය

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

www.buddhismforyou.org

(ධර්ම දානය පිණිසයි.)

බත්තරමුල්ල පන්නිපිටිය පාරේ පදිංචිව සිට නැසිගිය පියදාස මාකාවිට පියාණන්, සෝමාවතී මාකාවිට මෂණියන්, තංගල්ල මොරකැටි ආර පදිංචිව සිට නැසිගිය ඩයිනිසියස් එදිරිවීර පියාණන් සිසිලියා සෝමාවතී එදිරිවීර මෂණියන් ප්‍රමුඛ දෙපාර්ශවයේම පරලෝසැපත් සොහොයුරු, සොහොයුරියන්, ඥාතීන්, හිතමිත්‍රාදීන් සැමට පිං පැමිණවීමටත්,

කොළඹ 7, හෝර්ටන් පෙදෙසෙහි පදිංචිව සිට නැසිගිය මොනිකා පීරිස් මෂණියන්ටද, හොරණ බැල්ලපිටිය පදිංචිව සිට නැසිගිය වසන්තා මහෝරි වෂ්වත්තගේ සොහොයුරියද ඇතුළු අප නමින් පරලෝසැපත් ඥාතීන්, හිතමිත්‍රාදීන්ට පිං පැමිණවීමටත්,

සුඡ්වත්ව සිටින දෙමව්පියන්, සොහොයුරු සොහොයුරියන්, ඥාති හිතවතුන් සියළු දෙනාට කායික හා මානසික සුවයක් උතුම් වූ නිරෝගී සම්පත්තිය ලැබී පතන්නාවූ බෝධියකින් උතුම් වූ වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමු.

තිලාහි වදිරවිර
චතුකි පීරිස්
සුරේෂ් පීරිස් සමඟ
දසින් සහ දියත් පීරිස් පුතුන් දෙදෙනා

2013 අප්‍රේල් මස 25 වන දින
(බක් පොහොය දින)

රාසිය සූත්‍රය

නමො තසං භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධාසංඝ
නමො තසං භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධාසංඝ
නමො තසං භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධාසංඝ

“යේ තෙ ගාමනී ඵවමාහංසු,
සමණො ගොතමො සබ්බං තපං ගරහති,
සබ්බං තපස්සිං ලුබ්භිං ඵකංසේන උපවදති,
උපක්කෝසති ති හ මෙ තෙ චුත්තවාදිනො,
අබ්භාවික්කන්ති ඵ පහ මං තෙ අසතා අභුතේහ.”

කාරුණික වූ පින්වතුන්,

පින්වත් වූ ඔබ සියළු දෙනාටම තුනුරුවත් සතු සුවිසි මහ ගුණ බෙලෙන් ජීවිත ගමනේ දුක් දොම්නස් නොම වී ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ති මඟෙහි හැම සොම්නස් පහල වී, හැම යහපතක්, අභිවාද්ධියක්, සෙතක් ශාන්තියක්ම වේවා. මේ උතුම් වූ සූත්‍ර දේශනාවක් දුකක, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිසම උපනිඃශ්‍රය වේවායි පළමු කොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා. අද දේශනා කරන මේ උතුම් වූ ධර්මය, සියළුදෙනා

විසින්ම තථාගත බුදුරජාණන් කෙරෙහි අපමණ වූ ශ්‍රද්ධා ගෞරවය දියුණු කරගෙන තුනුරුවත් කෙරෙහි මහත් ගෞරවයෙන් ඒ නිවනම අරමුණු කරගෙන ශ්‍රවණය කරන්න.

ඔබ මනාව සිහිය පිහිටුවාගෙන මේ ධර්මය ශ්‍රවණය කරමින් ඔබ ඔබ තුළින්ම මේ ධර්මය ගලපා දකින්න. ගලපා බලන්න. රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී වශයෙන් එනම් ඇලීම්, ගැටීම්, මුළාව ආදී වශයෙන් තමාගේ ජීවිතයෙන් ඒවා බැහැර කරන්නට මනාව සිහිය පිහිටුවා ගන්න. ඒවගේම පවුල් පරිසරයේ පටන් සම්මුතිය තුළ මම - මගේ, දෙමව්පියෝ - දරුවන්, ස්වාමියා - භාර්යා, ලෙන්ගතු අය ලෙසින් මේ සියලු දෙය කෙරෙහි පරමාර්ථ ධර්මයම අරමුණු කරගෙන රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස්වල සංසිද්ධිමත් පිණිසම මනා කොට සිහිය පිහිටුවාගන්න.

පින්වතුන් හැමදෙනාම ඒ ඇවිලෙන රාගයෙන්, ඇවිලෙන ද්වේෂයෙන් හා ඇවිලෙන මෝහයෙන්, මහත් වූ නිවීමක් ඇතිකර ගත්විට මනස තුළත්, කය තුළත් සුවපත් භාවයක් ඇතිකර ගන්නට පුළුවනි. එයින් කුසල් චිත්තය තුළ සිත අරමුණු කරගෙන, සමාධිය දියුණු කරගන්නට පහසුවෙනවා. දියුණු වූ සමාධියෙන් සමයක් ප්‍රඥාව ඔස්සේ ඒ උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයට මාර්ගය සැකසෙනවා. ඒ දහම් පෙළ මෙනෙහි කරමින්, අද දවසේදී සංයුක්ත හිකායේ සළායනන වග්ගයේ ගාමිණී සංයුත්තයේ සඳහන් ‘රාසිය සූත්‍ර දේශනාව’ ශ්‍රවණය කරන්න.

දිනක් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අභියසට පැමිණි ගාමිණී රාසිය නම් මේ සැදුහැටතා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ සඳහන් කළේය.

‘ගොතමයාණාන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ තපසට ගරහනවා, රුක්ඝ ප්‍රතිපදා ඇති සියලු තපස් දෝෂ දුර්ගතයට ලක් කරනවා,

ඒවගේම අපවාද කරනවා, උපවාද කරනවා යයි ඇතැම් අය ඔබ වහන්සේ ගැන පවසති. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය අභූත චෝදනා කිරීමක් ද? (අසත්‍ය චෝදනාවක්) එසේ නැත්නම් එය ධර්මයේ සඳහන් දෙයක්ද? එසේ නැත්නම් හේතු සාධක, උපමා උපමේයයන් ඇතිව එයට පිළිතුරු දීමට අපි එය කරුණාක් කර ගනිමු.’ යයි රාසිය ගාමිණී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පැවසීය.

පින්වතුනි, මේ රාසිය සූත්‍ර දේශනාවේ නිධානය දැන් ඔබට පැහැදිලියි. මේ ගාමිණී රාසිය ප්‍රශ්න කරන්නේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සියලු තපස් ක්‍රම පිළිබඳව චෝදනා කරනවා, ගරහනවා. ඒ තවුසන් විසින් අනුගමනය කරන රුක්ෂ ප්‍රතිපත්ති (ඉතා දැඩි පිළිවෙත්) උපහාසයට ලක්කරනවා, චෝදනා කරනවා යන්න සත්‍යයක්ද කියායි.

මේ අවස්ථාවේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා ‘ගාමිණී, යම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සියලු තපස් පිළිබඳව ගරහනවා, ඒ තවුසන් වුතවල රුක්ෂ ප්‍රතිපත්ති දෝෂයට ලක්කරනවා, නිග්‍රහ කරනවා, කියා සඳහන් කරනවා නම් එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කරන අභූත චෝදනාවක්මයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කිසිවිටෙකත් ‘තපස්’ ගර්භාවට ලක්කරන්නේ නැහැ. ඒවගේම ඒ අයගේ රුක්ෂ ප්‍රතිපත්ති අවමානයට ලක්කරන්නේ නැහැ.

‘ගාමිණී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔබ විසින් මනාව තේරුම් ගත යුතුයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අත්හළ යුතු අන්ත දෙකක් දේශනා කරනවා.

“හිනො ගමෙමා පොටුප්ප්නිකො
අහරියො අහනට්ඨ සංහිනො....”

ඒ අන්ත දෙක හීනයි, ග්‍රාමයයි, අනාර්යයන් විසින් පෘථග්ජනයන් විසින් ආශ්‍රය කරන ලද අන්ත දෙකකි. ඒ අන්ත දෙක නම්,

01. කාමසුඛල්ලිකානු යෝගය

ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය යන පඤ්ච ඉන්ද්‍රියයන් රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශයන්හි අලවාගෙන එහි ඇලී මේ ඉන්ද්‍රියයන් සතුටුකරන්නට තිබෙන කැමැත්තයි. ඒ ඉන්ද්‍රියයන්හි අතෘප්තිකරව ඇලී මගේය, මමය, ස්ථීර ආත්මයක් හෝ පැවැත්මක් යනුවෙන් උපාදානය කරගෙන ඒ ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීමට ඇති කැමැත්ත කාමසුඛල්ලිකානු යෝගයයි. අන්ත ඒ අන්තය හීන බව, පහත් බව, ග්‍රාමය බව, අනාර්යයන් විසින් ඇසුරු කරන ලද්දක් බව මා විසින් අනුශාසනා කරනවා.

02. අත්තකිලමටානු යෝගය

ශරීරයට බහුල ලෙස දුක් දීමයි. යම් කෙනෙක් සසර ගමනේ ඇති දුක් ස්වභාවය ගැන සිතා මේ සියලු දුක් බ දෝමනස්සයන්ගෙන් බැහැර වීමට යයි කියා තවුසන් හෝ එවැනි පැවැත්මකට සමීප වී ශරීරයට විවිධ වුත මගින් දුක් දෙනවා නම් (ගින්තෙන් තැවීමෙන්, කටු මැසී උඩ සයනය කිරීමෙන්, අජ (එළවන්) ගෝ (ගවයන්) කුක්කුර (බල්ලන්) වැනි සතුන් මෙන් හැසිරෙමින්) එයත් එක් අන්තයක්. එයත් හීනයි, ග්‍රාමයයි, පෘථග්ජන අනාර්යයන් විසින් සේවනය කරන්නක්.

මේ කාමසුඛල්ලිකානු හා අත්තකිලමටානු යෝග දෙකෙන් බැහැරවී මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව (මජ්ඣිමා පටිපදා) නම් වූ ආර්ය මාර්ගය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරනවා. සම්මා දිට්ඨි සම්මා සිංකප්ප ආදී වශයෙන් මෙහිදී නාමිකව පමණයි අංග අට දේශනා කරනු ලැබුවේ.

මේ රාසිය සූත්‍ර දේශනාව ඉතා දීර්ඝ, බහුල ලෙස විස්තර කළ යුතු දේශනාවකි. එහෙත් කාල වේලාව අනුව කෙලෙස් නිවීම පිණිස සංස්කාරයන්ගේ සංසිදීම පිණිස ජරා, මරණ, ශෝක පරිදේව, දුකි දෝමනස්ස උපායාසයන්ගෙන් බැහැරවීම මුල්කරගෙන මේ රාසිය සූත්‍ර දේශනාව ශ්‍රවණය කරමු.

අත් හළ යුතු අන්ත දෙකෙන් බැහැර වී අනුගමනය කළ යුතු දෙය 'මජ්ඣිමා පටිපදා' ලෙස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

සම්මා දිට්ඨි - යහපත් වූ දැක්ම.

- ★ කම්මස්සකතා සම්මා දිට්ඨිය
- ★ විදුර්ගතා හෙවත් විපස්සනා සම්මා දිට්ඨිය (චතුසව්ව සම්මා දිට්ඨි)

අත් හළ යුතු වූ අන්ත දෙකෙන් ඉවත් වී මැදුම් පිළිවෙතට ළං වූ විට 'කම්මස්සකතා සම්මා දිට්ඨියෙන්' දකින්නට පුළුවනි. දීර්ඝවූ සංසාර ගමනේ කර්මානුරූපව ලැබුණු මනුෂ්‍ය ජීවිතයකුයි මා ගත කරන්නේ. අයහපත් වූ කර්මයන් ඔස්සේ අයහපත් වූ ඵලයන්ද, යහපත් වූ කුශල කර්මයන් ඔස්සේ යහපත් වූ ඵලයන් ද ලැබෙන බවත්, ත්‍රිභේතුක ප්‍රතිසන්ධියක් ලැබුවා නම් අලෝභ, අදෝෂ, අමෝහ ඔස්සේ මේ කුසල් මඟ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය දක්වාම දියුණු කරන්නට පුළුවනි.

විදුර්ගතා (විපස්සනා), චතුසව්ව සම්මා දිට්ඨිය ලෙස සඳහන් කළේ මේ දුකි, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයම අරමුණු කරගෙන. ධාතු ස්කන්ධ, ආයතනයන් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කර දකීමයි.

පයව්, අපෝ, තේජෝ, වායෝ යන ධාතු කොටස් හතරින් නිර්මාණය වූ මේ ශරීරය අනිත්‍යයි. එය දුක් සහගතයි. එය ස්ථිර වූ ආත්මයක් නොවේ. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ නම් වූ ස්කන්ධ පඤ්චකයක් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්ය. එමෙන්ම වක්ඛු, සෝත, ඝාණ, ජීව්හා, කාය, මන නම් වූ මේ ෂඩායතනයන් ද (සළායතන = ආයතන හය) අනිත්‍ය, දුකි, අනාත්ම ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කර දැක්මක් ඇතිකර ගැනීම සම්මා දිට්ඨියයි. සම්මා දිට්ඨිය තිබීම සම්මා සංකප්පයට පහසුවකි.

සම්මා සංකප්ප - යහපත් වූ කල්පනාවන්.

- ★ හෙක්ඛම්ම සංකප්ප
- ★ අච්චාපාද සංකප්ප
- ★ අච්චිංසා සංකප්ප
- ★ කාමභෝගී ජීවිතයෙන් බැහැරවීම 'හෙක්ඛම්ම සංකප්ප' යයි.
- ★ චාපාද (තරහ) සිතෙන් බැහැර වී කටයුතු කිරීම 'අච්චාපාද සංකප්ප' ය යි.
- ★ 'නිහිත දණ්ඩ, නිහිත සත්ත, ලජ්ජී, දයාපන්නා, සබ්බපාණ භූත භිතානුකම්පී' දඬු මුගුරු අවි ආයුධ නොදරා සියළු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි දයාවන්තව කටයුතු කිරීම 'අච්චිංසා සංකප්ප' ය යි.

සම්මා වාචා - යහපත් වූ වචන

මුසාවාද (බොරුකීම), පිසුණාවාචා (කේලාම් කීම), ඵරුසා වාචා (රළු නපුරු වචන කථා කිරීම), සම්පප්‍රලාප (දෙලොවටම වැඩක් නැති හිස් වචන කතා කිරීම) යන මේ සතර ආකාරයක නුසුදුසු වචනයෙන් බැහැරවීමයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සම්පයට යම් කෙනෙක් සැනසිල්ල සොයාගෙන පැමිණිවිට අනුශාසනා කළේ 'හිඤ්ඤා සීලවා හොභී' 'මහණ සිල්වත්වන්න' යනුවෙනි.

ඒ හිඤ්ඤා, හිඤ්ඤාණී, උපාසක, උපාසිකා යන සිවු පිරිසටමයි. කායික සංවරය මෙන්ම වාචසික සංවරයත් අවශ්‍යයි.

සම්මා කම්මන්ත - යහපත් ක්‍රියා

ප්‍රාණඝාතය, අදත්තාදානය, කාමමිථ්‍යාවාරය යන දුශ්චරිතයන්ගෙන් බැහැර වූ ක්‍රියා පිළිවෙත්ය.

සම්මා ආජීව - යහපත් වූ දිවිපැවැත්මක්

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දවස නම් රාජ්‍ය සේවය, ගොවිතැන, වෙළඳාම, සත්ත්ව පාලනය (මස් පිණිස නොව, සතා සුවපත් කරමින් තමන්ටත් පස්ගෝ රස ලබාගැනීම පිණිසය) යහපත් ජීවිකාවන් ලෙස සැලකුණා. වෙළඳාම තුළත් නොකළ යුතු වෙළඳාම් පහක් දක්වා තිබෙනවා.

ස්වාමීන් වහන්සේලාට පවා ජීවිතය පැවැත්වීමේදී ආජීවය පිරිසිදු විය යුතුය. සතරසංවර ශීලයේදී - ප්‍රත්‍ය සන්තිශ්‍රිත ශීලය, ආජීව පාරිශුද්ධ ශීලය දක්වා තිබෙනවා. ප්‍රත්‍ය ලබා ගැනීමේදී පිරිසිදු වෙන් කියන තැන, දානය ලබාගෙන වැළඳීමේදී 'මේ ආහාර ශීලය ද බ්‍රහ්මචර්යාවද රැකීම පිණිසමය. මදය පිණිස, ශරීරයේ අඩු තැන් පිරවීම, අලංකාරය, විභූෂණය (මනාකොට බැබළීම) පිණිස නොව නූපන් කුසගිනි නූපදවීමටත්, උපන් කුසගිනි බැහැර කිරීමටත් පිණිසමය යන අධිෂ්ඨානය ඔස්සේ ප්‍රත්‍ය ලබාගෙන (පරිහරණය) වැළඳිය යුතුය. එමෙන්ම වීචර, පිණ්ඩපාත, ගිලන්පස, සේනාසනයන්ගෙන් සැනසිය යුතුය.

සම්මා වායාම - යහපත් වූ උත්සාහයයි.

සතර සමයක් ප්‍රධාන වීර්යයි.

1. නූපන් අකුසල් නූපදවීමට ගන්නා උත්සාහය 'පන්දුං ජනෙති, වායමති, වීර්යං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්භාති පදුහති' (කැමැත්තක් ඇති කරගෙන, මහත් වූ උත්සාහයෙන්, ධෛර්යයෙන්, සිතෙන් මුල් තැනක් දිගෙනම නූපන් අකුසල් නූපදවන්න.)
2. උපන් අකුසල් බැහැර කරන්න.
3. නූපන් කුසල් උපදවන්න.
4. උපන් කුසල් වැඩිදියුණු කරන්න.

සම්මා සති - යහපත් වූ සිහිය

1. කායානුපස්සනා
2. වේදනානුපස්සනා
3. චිත්තානුපස්සනා
4. ධම්මානුපස්සනා

යන මේ සතරයි. කයෙහි ඇවතුම් පැවතුම් කෙරෙහි මනාව සිහිය පවත්වා ගත යුතුයි.

'අන්ථි කායොති වා පහස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා ගොති. යාවදෙව ඤාණාමත්තාය පතිස්සති මත්තාය. අතිස්සිතොච විහරති හ ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති' (කයෙහි ඉරියව් පමණක් ඇත්තේය කියා සිහිය මනාකොට පිහිටියේ වෙයි. එම සිහිය ඤාණය වැඩීම පිණිසද සතිය වැඩීම පිණිසද වෙයි. තෘෂ්ණාව දෘෂ්ඨියෙන් තොරව වන්නේද වෙයි. මේ සත්ව ලෝකයේ කිසි රූපාදියක් ආත්මාදී වශයෙන් නොගන්නේය.)

සම්මුතියට (ව්‍යවහාරයට) මම, මගේය කියා මේ ශරීරය පැවැත්වූවත් එය හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් දෙයක්. හටගත් සෑම දෙයක්ම නැතිවෙනවා මෙන්ම මේ ශරීරයත් නැතිවෙනවා. මේ සියළු සංස්කාර, සංඛත හටගත්තාක් මෙන්ම නැතිවෙනවා.

ඒ සංස්කාරයන් මම, මගේ කියා උපදානය කරගන්නේ නැතිව විරාගයෙන් - අත්හැරීමෙන් යුක්තව පරිහරණය කරන්න. හටගත් සෑමදෙයක්ම නැතිවෙනවා කියන අවබෝධය සමඟ කයෙහි ඇවතුම් පැවතුම් පිළිබඳව මනාව සිහිය පවත්වන්න.

වේදනානුපස්සනාව - සුඛ, දුක්ඛ, අදුක්ඛම සුඛ ඔස්සේ සිහිය පැවැත්වීම.

චිත්තානුපස්සනාව - දහසය ආකාරයකට රාග, දෝෂ, මෝහ ප්‍රධාන වශයෙන් රාගය, විරාගය, දෝෂය, අදෝෂය, මෝහය, අමෝහය ලෙස නුවණින් දැක අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කර දකියි. හටගැනීම, ආදීනවය එහි ප්‍රභාණය පිළිබඳව නුවණින් මෙනෙහි කරයි.

ධම්මානුපස්සනාවේදී - ප්‍රධාන වශයෙන්ම කාමච්ඡන්ද, ව්‍යාපාද, ඊනමිද්ධ, උද්දච්ච - කුක්කුච්ච, විචිකිච්ඡා යන මේ පඤ්ච නිවරණ ධර්ම බැහැර කර සතිය, ධම්මවිචය, විරිය, ප්‍රීති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපේක්ඛා යන සප්ත බොජ්ඣංග, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ඔස්සේ නිවනම අරමුණු කරනවා.

මෙය සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මාවාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි යන මජ්ඣිමා පටිපදා පිළිවෙතයි. තථාගතයන් වහන්සේ විසින් අවබෝධ කරන ලද ඇස ඇතිකරන, නැණ ඇතිකරන, ඒ කවර නම් මැදුම් පිළිවෙතක් කෙලෙස් සන්සිදීම පිණිස වෙසෙස් දැනුම පිණිස සිවුසස් දැනුම පිණිස නිවන් පිණිස පවතීද ඒ මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයමයි.

'රාසිය ගාමිණී, මා දේශනා කරන්නේ තවුසන්ට හෝ රුක්ෂ ප්‍රතිපදාවන්ට ගැරහීම පිණිස නොවේ. ඒ අන්ත දෙකෙන් බැහැර වී මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව නම් වූ (අරියො අට්ඨංගිකො මගෙ) අංග අටක් ඇති ආර්ය මාර්ගය අනුගමනය කිරීමටයි.' භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ, රාසිය සුත්‍ර දේශනාවේ මුල් කොටස දැන් සාරාංශ වශයෙන් ඔබට පැහැදිලියි. සුත්‍රයේ මැද කොටස ඉතාම දීර්ඝ ලෙස උන්වහන්සේ දේශනා කර තිබෙනවා. ඉතාම සන්සුන් වූ මනසකින් අපි එය ශ්‍රවණය කළ යුතුයි.

'ගාමිණී මේ ලෝකයේ කාමභෝගී පුද්ගලයෝ තිදෙනෙක් සිටිති.

1. පළමුවෙනි පුද්ගලයා නම් අධර්මයෙකුත් සැහැසිකමෙකුත් ධනය සොයාගෙන එයින් තමාට සත්කාරයක් හෝ පිනවීමක් කරගන්නේ නැති, ඒවගේම අනුන්ට දෙන්නෙත් නැති, පිනකට යොදන්නෙත් නැති කෙනෙකි.
2. දෙවන පුද්ගලයා - අධර්මයෙන්, සැහැසිකමෙන් ධනය සොයාගෙන, කාමභෝගී ජීවිතයක් ගත කරමින් තමා පිනවනවා. නමුත් අනුන්ට දෙන්නේ හෝ පිනකට දීමක් සිද්ධ කරන්නේ නැහැ.
3. තුන්වන පුද්ගලයා - අධර්මයෙන්, සැහැසිකමෙන් ධනය සොයාගෙන තමාත් පිනවනවා. අන් අයටත්, පිනටත් දෙනවා.

ගාමිණී, මේ ලෝකයෙහි තවත් ආකාරයක පුද්ගලයෝ තිදෙනෙක් සිටිති.

1. ධර්මයෙකුත්, අධර්මයෙකුත්, සැහැසිකමෙකුත් (නපුරු කමෙන්) නොසැහැසිකමෙකුත් ධනය සොයනවා. එසේ සොයා තමා සතුටුකරන්නෙත් නැහැ. අනුන්ට දෙන්නෙත් නැහැ. ඒවගේම පිනකට දහමකට යොමුවන්නෙත් නැහැ.

2. දෙවන පුද්ගලයා ධර්මයෙකුත් අධර්මයෙකුත්, සැහැසිකමෙකුත්, නොසැහැසිකමෙකුත් ධනය සොයනවා. එයින් තමා සතුටුකරනවා, පිනවනවා. නමුත් අනුන්ට හෝ දනකට පිනකට දෙන්නේ නැහැ.
3. තුන්වන පුද්ගලයා ධර්මයෙකුත් අධර්මයෙකුත් සැහැසිකමෙකුත් නොසැහැසිකමෙකුත් ධනය සොයනවා. තමාද සතුටු කරනවා. ඒවගේම අනුන්ටත් දෙනවා. පිනට දහමටත් යොමුකරනවා.

ගාමිණී, මේ ලෝකයෙහි තවත් පිරිසක් සිටිනවා.

★ මේ ලෝකයෙහි පිරිසක් සිටිනවා ධර්මයෙන් මෙන්ම අධර්මයෙකුත් සැහැසිකමෙන් මෙන්ම නොසැහැසිකමෙකුත් ධනය සොයනවා. ඒ සොයාගත් ධනය පරිභෝජනය කරන විට එහි ඇලී, ගැලී, එහි මුසපත්භාවයට පත්වී, ආහාරයේ දෝසයන් දකින්නේ නැතිව, නික්මයාමේ නුවණක් ගැන සිතන්නේ නැතිව ඒ දේ පරිහරණය කරනවා.

★ තවත් කෙනෙක් සිටිනවා ධර්මයෙන් හා අධර්මයෙකුත් සැහැසිකමෙන් හා නොසැහැසිකමෙන් ධනය සොයනවා. තමා සතුටු කරනවා. අනෙක් අයටත් දෙනවා. දනට පිනටත් දෙනවා. ඔහු ආහාර ගැනීමේදී ඇලෙන්නේ නැහැ. ගැලෙන්නේ නැහැ. මුසපත්වන්නේ නැහැ. ආහාරයෙහි දොස් දකිනා ස්වභාවය ඇතිව නික්මයාමේ නුවණක් ඇති කරගෙන ජීවිතය පවත්වනවා.

පින්වතුනි, මේ කරුණු තරමක් සංකීර්ණ වගේ දැනුනත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උත්සාහ කරන්නේ එක කරුණක් දක්වීමටයි. එනම් මේ ලෝකයේ සිටින කාමභෝගී පුද්ගලයන් පිළිබඳව කථාවක් කියන්නටයි.

මේ කරුණු කිහිපය පිළිබඳව නැවතත් සිහිපත් කරමු.

★ මේ ලෝකයෙහි කෙනෙක් සිටිනවා අධාර්මිකව (පස්පවු, දස අකුසල් කරන) සැහැසිකම් කර ධනය උපයන, ලේ ගැවුණු අත් දෙකින් යුත් (ලෝහිත පාණි) අනුන්ගේ ජීවිතවලට දුක්දීමට තරම් සිත නැඹුරු වූ එයින්ම ධනය උපයන අය සිටිනවා. ඒ අය එයින් තමා සතුටු කරන්නේ නැහැ. අනුන්ට දෙන්නෙත් නැහැ. දනට, පිනට, යහපතකට සෙන්නෙත් නැහැ.

දෙවන අය මුල් ආකාරයටම ධනය උපයනවා. තමන් සතුටු කරනවා. එහෙත් අනුන්ට හෝ පිනකට, යහපතකට දෙන්නේ නැහැ.

තුන්වන අය මුල් ආකාරයටම අධර්මයෙන් ධනය උපයනවා. තමාත් සතුටු වෙනවා. අනුන්ටත් දෙනවා. පිනට, යහපතටත් යොදවනවා.

★ ඊළඟ වර්ගය - ධර්මයෙකුත් අධර්මයෙකුත් සැහැසිකමෙකුත් නොසැහැසිකමෙකුත් ධනය උපයන අතර තමා සතුටුවන්නෙත් නැහැ. කාටවත් දෙන්නෙත් නැහැ. පිනකට දෙන්නෙත් නැහැ.

එහි දෙවන අය මුල් ආකාරයටම මුදල් සොයන අතර තමා සතුටු කරයි. වෙනත් අයට හෝ පිනකට නොදෙයි.

එහි තුන්වන කොටස මුල් ආකාරයටම ධනය සොයාගෙන තමන් සතුටු කරයි. වෙනත් අයට හා පිනටත් දෙයි.

★ ඊළඟ වර්ගය - ධර්මයෙන් හා අධර්මයෙන් උපයාගත් ධනයෙන් ඒ හෝග පරිහරණය කරන විට එහි ඇලී, ගැලී, මුසපත්වී,

ආහාරයේ දෝෂ දැකින්තේ නැතිව, නික්මයාමක් පිළිබඳව නුවණින් දැකින්තේ නැතිව ඒවා පරිහරණය කරයි.

එහි අනෙක් කොටස නම් ධර්මයෙන් හා අධර්මයෙන් උපයාගත් ධනය පරිහරණය කරන විට එහි ඇලෙන්තේ නැතිව, මුසපත් නොවී, ආහාරයේ දෝෂ දැකීමින් නික්මයාම පිළිබඳව මනාව සිහිය පවත්වමින් ඒවා පරිහරණය කරයි.

★ ඊළඟ වර්ෂය - යමෙක් ධාර්මිකව ධනය උපයාගෙන තාමත් එයින් සතුටුවෙයි. අන් අයටත් දෙයි. පිනට හා යහපතටත් දෙයි. ඒ ධනය පරිහරණය කිරීමේදී නොඇලී, නොගැටී, මුසපත් නොවී, ආහාරයේ දෝෂ දැකීමින්, නික්මයාමක් පිළිබඳව නුවණ පහළ කරගෙන කටයුතු කරයි. මෙයයි වැදගත් ලෙස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඳහන් කළේ.

ධාර්මිකව ධනය උපයා ගත්තත් එහි ඇලී ගැලී සිටිනවා නම්, ආහාරයේ දෝෂ දැකින්තේ නැත්නම්, නික්මයාම පිළිබඳව නුවණින් අවබෝධ කරගන්නට බැරිනම් එය වරදක් ලෙසයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඳහන් කළේ.

රාසිය ගාමිණී, මම තවුසන්ට දොස් කියන්නේ නැහැ. රූකෂ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිපදාවලට ගරහන්නේ නැහැ. කාහටවත් අපවාද කරන්නේ නැහැ. කාමසුබ්ලේකානුයෝගයෙන් හා අත්ථකිලමථානු යෝගයෙන් බැහැර වී මජ්ඣිම ප්‍රතිපදාව අනුගමනය කරන ලෙසයි මා දේශනා කරන්නේ. ඒ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව අනුගමනය කරන විට කාමභෝගී පුද්ගලයන් ගැන, කාම ලෝකය ගැන අවදියෙන් සිට මේ වැරදිවලට හසුනොවී තමා එතනින් ඉවත්වෙනවා.

ප්‍රශංසා කළ යුතු හා ගරහා කළ යුතු කොටස අනතුරුව දේශනා කරනවා. එය නුවණින් සිහිපත් කරගෙන, ප්‍රශංසා කළ

යුතු කොටස ජීවිතයට ඇතුළු කරගෙන, පවත්වාගෙන ගර්හා කළ යුතු කොටස ජීවිතයෙන් බැහැර කරගෙන ජීවිතය පවත්වාගැනීමටයි ආරාධනා කරන්නේ.

සැහැසිකම් නොකර ධර්මානුකූලව ධනය උපයාගෙන තමන් එය පරිහරණය කරනවා, පිනවනවා. අන් අයටත් දෙනවා, පිනටත් යොමු කරනවා.

- ගැලපෙන්නේ නැති ලෙස සඳහන් කළේ,
- ★ තමා ධනය උපයාගත්තත් එයින් තමා සතුටු වන්නේත් නැහැ. අන් අයට හෝ පිනකට දෙන්නේත් නැති බවයි.
- ★ උපයාගත් ධනයෙන් තමා සතුටුවෙනවා. අන් අයට හෝ පිනට දෙන්නේ නැහැ.
- ★ තමාත් සතුටු වෙනවා. අන් අයටත් දෙනවා. පිනටත් දෙනවා. මෙය ඉතා හොඳයි. ඇයි? ධාර්මිකව සොයාගත් ධනයෙනුයි මේ කටයුතු කරන්නේ.

අපගේ හිත පවත්වාගත යුත්තේ ගර්හා කළ යුතු මුල් අවස්ථාවේ නොව ප්‍රශංසා කළ යුතු අවසාන අවස්ථාවේයි. සාරාංශයක් කොට බැලුවොත් සැහැසිකම් නොකොට, 'අත්තානං සුඛේති පීණේති.' තමා පිනවනවා. අනෙක් අයත් (දරුවන්, දෙමව්පියන්, ස්වාමි - භාර්යා, යහළු හිතවත් කලාශාලාවන්කයින් ආදී) සතුටු කරනවා. පිනටත් දෙනවා. ඒවගේම පරමාර්ථ ධර්ම කතාවට යොමු කිරීමත් අවශ්‍යයි. එසේ ධර්මානුකූලව ධනය සොයාගෙන කටයුතු කළත් එහි ඇලී, ගැලී, මුසපත්ව, ආහාරයේ දෝෂය නැතිව, නික්මයාම පිළිබඳව අවබෝධය ලබන්නේ නැතිනම් එය ගර්හාවට භාජනය විය යුතු කරුණක් ලෙස දැක්වුවා.

අවසාන ධර්ම කොට්ඨාසය ඉතාම වැදගත්. එනම් ධර්මානුකූලව, සැහැසිකම් නොකොට ධනය උපයාගෙන තමන් සතුටු වී අන් අයත් සතුටු කර, පිනටත් යොමුකර පරමාර්ථ ධර්මයට ළංවිය යුතුයි. හෝගයන් කෙරෙහි නොඇලී සිටිය යුතුයි. මෙය විරාගානුපස්සනා නම් වූ මනසිකාරය කිරීමයි, සිහිය පිහිටුවීමයි. ඉන් අදහස් කළේ ධනය ධර්මානුකූලව (කුරා කුඹියකුටවත් වරදක් නොකොට, අනුන්ගේ දේ උදුරාගන්නේ නැතිව සිත් පීඩා ඇති කරන්නේ නැතිව) සම්මා ආජීවයෙන්, සම්මා කම්මන්තයෙන් ධනය උපයාගත්විට ඒ හෝගයන් තුළ සැනසිල්ලක් පවතිනවා.

ඒවා ධර්මානුකූලව උපයාගෙන පරිහරණය කළත් ඔබ එහි ඇලී ගැලී සිටිනවා නම් 'අජේඛාසාය තිට්ඨති' සිතෙහි මුල්තැනක් දී එහි බැසගෙන සිටිනවා නම් මගේය, මමය, ස්ථීර ආත්මයක්ය කියන ආකාරයෙන් මුසපත්වී සිටිනවා නම් (එය රූපයක්, ශබ්දයක්, ආඝ්‍රාණයක්, රසයක්, ස්පර්ශයක්, සිතුවිලි විය හැකියි. සවිඤ්ඤාණක හෝ අවිඤ්ඤාණක කාමහෝගී වස්තුවක් විය හැකියි.) එය තමා කෙරේ වරදවා උපදවාගත් ආත්ම දෘෂ්ටියයි.

එය සතර ආකාරයකින් ධර්මයේ පැහැදිලි කරනවා.

- ★ රූපය ආත්මවත් කොට සිතනවා.
- ★ ආත්මය රූපවත් කොට සිතනවා.
- ★ ආත්මයෙහි ලා රූපය සලකනවා.
- ★ රූපයෙහි ලා ආත්මය සලකනවා.

මේ හතරට පත්වීම මුසපත්වීමයි.

එය තමා මම කියන්නේ. එය නැතිව බැහැ. එය තුළයි මා රැඳෙන්නේ ආදී ලෙස උපාදානය කරගෙන රාග, දෝෂ, මෝහයන්ට අවස්ථාවක් සලසා දෙනවා. 'බ්ලමති' (ක්ලාන්තවෙනවා)

'සම්මෝහති' එය නැතිව බැහැ යනුවෙන් ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් එය අල්ලාගන්නවා. විශේෂ වූ කෙනෙක් පිළිබඳව "මම දන්නවා නැවත හමුවන්නේ නැහැ කියා. එහෙත් මට හිත හදාගන්න බැහැ. ඒ රුව, ඒ හඬ, ඒ හැසිරීම ආදී සියල්ලම මගේ සිතේ තැන්පත් වී තිබෙනවා" යයි එයට සිතේ මුල්තැනක් දී මුසපත්වෙලා. එනිසා නුවණින් මෙනෙහිකර බලන්න. පින්වතුනි, විශේෂ වූ යම්කෙනෙක් පිළිබඳව ඔබ සිහිපත් කරනවා නම්, පරමාර්ථ ධර්මයට ළංකර, අනිච්ච, දුක්ඛ, අතත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කර දකින්න. ධර්මානුකූලව තමාත් සතුටින්, අනුන්ටත් උපකාර කරමින්, දනට පිනට දුන්නත් හිත මුසපත්වී නම්, ආහාරයේ දෝෂ දකින්නේ නැත්නම් (දෝෂ දක්ම යනු මේ ආහාර ගන්නේ නූපත් කුසගිනි වේදනා නැතිකිරීමටයි. උපත් කුසගිනි වේදනා නැති කිරීමටයි. සිල්වත් වූ ජීවිතය පවත්වා ගැනීම සඳහායි. රස තෘෂ්ණාවට හසුවීමට නොවේ. යන අදහසින් යුක්තවීමයි. එමෙන්ම මෙම ආහාර කුමන වර්ණයෙන් රසයෙන් යුක්ත වුවද මුඛයේදී මිශ්‍රවීමෙන් අපවිත්‍ර වෙයි. කුස තුළට යාමෙන්ද දිරීමෙන්ද දුගඳ ලබාදෙන පිළිකුලක්ම වෙයි. එසේ නැතිව ලුනු ඇඹුල් සහිතද යන්න නොවේ. එමෙන්ම නික්මයාම පිළිබඳව අවබෝධයක් නැත්නම්,

'යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං'

යමක් හටගන්නා සුළු ද, ඒ හැම නැසෙන සුළුය. අපි හැම වෙන්ව යන සුළුය. පට්ඨි ආදී ධාතුන්ගෙන් ලැබුණු මේ ශරීර පුඤ්ජය පවා උප්පාද, ධීති, හංග (හටගෙන පැවතී නැතිවෙනවා) යන මේ නික්මයාම පිළිබඳ නුවණ අවශ්‍යයි. නැත්නම් මෙය ගර්භාවට ලක් කළ යුතු දෙයක් ලෙසයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඳහන් කළේ.

ප්‍රශංසා හා ගර්භා කළ යුතු කිහිපයක් බුදුරජාණන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා.

- ★ අධිර්මයෙන් හා සැහැසිකමෙන් ධනය සොයා තමනුත් සතුටු නොවී, අනුන්ටත් නොදී, දනකට පිනකටත් යොමු නොකරයි. මේ අවස්ථා තුනම ගර්භා කළ යුතුයි.
- ★ අධිර්මයෙන් හා සැහැසිකමෙන් ධනය සොයනවා. එය ගර්භා කළ යුතුයි. තමා සතුටු වෙනවා. එය ප්‍රශංසා කළ යුතුයි. අනුන්ට දෙන්නේ හෝ පිනකට දෙන්නේ නැහැ. එය ගර්භා කළ යුතුයි.
- ★ අධිර්මයෙන් හා සැහැසිකමෙන් ධනය සොයනවා. එය ගර්භා කළ යුතුයි. තමා සතුටුවෙනවා. අනුන්ට හා දනට පිනට දෙනවා. ඒ දෙක ප්‍රශංසා කළ යුතුයි.
- ★ ධාර්මිකව ධනය උපයා, තමාත් සතුටු වී අනුන්ට හා දනට පිනට දෙනවා නම් ඒ අවස්ථා තුනම ප්‍රශංසා කළ යුතුයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සදහන් කරනවා මේ ලෝකයේ තවුසන් තිදෙනෙක් සිටිනවා.

1. ඉන් රුක්ෂ ප්‍රතිපදාවට එන තවුසෙක් සිටිනවා. මා විසින් යම් කුශලයක් අවබෝධ කර ගත යුතුයි කියා නුවණින් සිතා ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්තව ගිහිගෙයින් තවුස් ජීවිතයට පැමිණ ඔහු කරන්නේ විවිධ වුත වලින් ශරීරය තැවීමක් පමණයි. කුසල් අවබෝධ කරගන්නේ නැහැ. සාමාන්‍ය මිනිස් ජීවිතය ඉක්මවා ගිය 'අලමරිය ඔදුණා දුස්සන' ආර්ය මාර්ගයේ ස්වභාවයට පත් කරන ඥාණයක් ඇතිකර ගන්නේ නැහැ.
2. තවත් කෙනෙක් මේ ගිහිගෙයි කරදර දැක කුශල් දහම් අවබෝධ කරගත යුතුයි කියා ශ්‍රද්ධාවෙන් අවුත් තමා තවා ගන්නවා. නමුත් කුශල් දහම් අවබෝධ කරගන්නවා. ආර්ය

මාර්ගයේ ස්වභාවයට එන්නේ නැහැ.

3. තුන්වන පුද්ගලයා මුල් අය මෙන්ම තවුස් දිවියට පැමිණ තමන් තවන්නේ නැහැ. කුශල් දහම් අවබෝධ කරගන්නවා. ආර්ය මාර්ගයට පැමිණෙනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශංසා කරන්නේ මේ සසර ගමනේ දුක දැක. යමෙක් ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්තව තවුස් ජීවිතයට පැමිණ සිලබ්බත පරාමාසයක් ලෙස වැරදි වුතයන්ගෙන් තවන්නේ නැතිව කුසල් අවබෝධ කරගනියි. අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන හිත ඉක්මවා ගිය ආර්ය ස්වභාවයට 'අලමරිය ඔදුණා දුස්සන' පත්වෙයි. ඔහු කරුණු තුනකින්ම ප්‍රශංසා කළ යුතු අයෙකු ලෙස හැඳින්වූවා.

අවසන් කොටස ලෙස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා,

ගාමිණී, මේ ලෝකයෙහි යම් කෙනෙක් තමා තුළින් දැකීමට කැමතියි. (සන්දිට්ඨිකයී) කල් නොයවා විපාක දෙන, එව බලවයි කීමට හැකි, තමාගේ සිත්හි පිහිටුවා ගත්, නුවණැත්තන් විසින් අවබෝධ කළ යුතු (පව්වත්තං වේදිතබෙ විඤ්ඤුහී) නිජ්ජරා තුනක් (කෙලෙස් දිරවීම් ධර්ම කොට්ඨාශයක්) තිබෙනවා.

1. රාගයෙන් රත්වූයේ රාගය හේතු කොටගෙන තමා පෙළීම පිණිසත් සිතයි. අනුන් ද පෙළීමට සිතයි. දෙපාර්ශ්වයම පෙළීමට සිතයි.

යම් කෙනෙක් රාගය ප්‍රභාණය කර රාගයෙන් රත් නොවීම නිසා තමා පෙළීමට සිතන්නේ නැහැ. අනුන් පෙළීමට සිතන්නේ නැහැ. දෙපාර්ශ්වයම පෙනීමට සිතන්නේ නැහැ.

තමා තුළින්ම දැකගත යුතු, එව බලවය කීමට පුළුවන්, විත්ත සන්තානයේ දරා ගත හැකි, නුවණැත්තන් විසින් අවබෝධ කරගත යුතු යම් ධර්මයක් තිබේ නම් ඉන් රාගය ප්‍රභාණය වූයේ තමා හෝ අනුන් පෙළන්නේ නැත.

2. මේ අයුරින් ද්වේශය ගැනත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා. ද්වේෂයෙන් රත් වූ විට ද්වේෂය හේතු කරගෙන තමා පෙළීමට සිතයි. අනුන් පෙළීමට සිතයි. දෙපාර්ශවයම පෙළීමට සිතයි. ද්වේෂය (තරභව) ප්‍රභාණය වුණොත් තමන් පෙළන්න හිතන්නේ නැහැ. අනුන් පෙළන්න හිතන්නේ නැහැ. දෙපාර්ශවයම පෙළන්න හිතන්නේ නැහැ. එසේනම් තමා විසින් දැකගත යුතු සන්දෘෂ්ටික ධර්මයකුයි. කල් නොයවා විපාක දෙන, එන්න බලන්න කියා කීමට පුළුවන්, තමා තුළ පිහිටුවා ගත හැකි, තම සන්තානයේ විපාකය දැකිය හැකි, නුවණැත්තන් විසින් අවබෝධ කරගන්නා ධර්මයකුයි.

3. මෝහයත් මේ ආකාරයි. මෝහයෙන් රත්වුනොත් මෝහය හේතු කරගෙන තමා පෙළීමට සිතයි. අනුන්ද පෙළීමට සිතයි. දෙපාර්ශවයම පෙළීමට සිතයි. මෝහය ප්‍රභාණය වූ විට තමා පෙළීමට, අනුන් පෙළීමට හිතන්නේ නැහැ. දෙපාර්ශවයම පෙළන්නට හිතන්නේ නැහැ. එනම් 'සන්දිට්ඨිකො' තමා විසින්ම දැක ගැනීමට හැකියි. ඒ අවබෝධයෙන් ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කිරීමට පුළුවන්. කල් නොයවා විපාක දෙන එව බලන්න 'එහි පස්සිකො' කිව හැකි මේ ධර්මය තමාගේ සිත්හි පිහිටුවාගෙන ධර්ම පර්යාය පිළිවෙතින් අනුගමනය කළ යුතු, නුවණැත්තන් විසින් අවබෝධ කරගත යුතු ධර්ම කොට්ඨාසය එය බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළහ.

මෙය අසා සිටි රාසිය ගාමිණී,

'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මුනින් අතට හරවා තිබූ දෙයක් උඩුකුරු කර පෙන්වූවාක් මෙන්, වසා තිබූ දෙයක් විවෘත කර පෙන්වූවාක් මෙන් මං මුළු වූ කෙනෙකුට මාර්ගය පෙන්වා දුන්නාක් මෙන් අඳුරේ සිටින කෙනෙකුට රූප දකින්නට යයි පොල්තෙල් පහනක් දල්වා පෙන්වූවාක් මෙන් මම ධර්මය අවබෝධ කරගත්තෙමි. අද පටන් දිවිහිමියෙන් සරණ ගිය බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙක්, උපාසකයෙක් ලෙස පිළිගනු මැනවි' යයි ආරාධනා කළා.

මේ උතුම් වූ රාසිය සුත්‍ර දේශනාව ඔබ හැමදෙනාටමත් ඒ උතුම් වූ නෛසි--ාණික වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම වේවා'යි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

චූන්ද සූත්‍ර දේශනාව

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස
නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස
නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස

පුච්ඡාමි මුනිං පහුතපකද්දං
බුද්ධං ධම්මස්සාමිං චිත්තණ්හං
දීප දුතමං සාරථිහං පචරං
කති ලොකෙ සමණා තදිධි බුඤ්ඤි.

චතුරො සමණා න පකදවමනී
තෙ තෙ ආචිකරොමි සක පුට්ඨො
මග්ගපීභෙ මග්ගදෙසකෙ ච
මග්ගෙ ජීවති යො ච මග්ගදුසී

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තුනුරුවන් සතු අනන්තවත් වූ ගුණ බෙලෙන් පින්වත් වූ
හැමදෙනාටම ජීවිත ගමනේ හැම සැතපිල්ලක්, යහපතක් හා ඒ
උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම භාවනාවට

පෙරාතුව සිදු කරන මෙම දේශනාවන් උපකාරක ධර්මයක්ම
වේවායි පළමුකොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධීෂ්ඨාන කරනවා.

අද පැහැදිලි කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ සුන්භ
නිපාතයේ උරුම වර්ගයේ සඳහන් චූන්ද සූත්‍ර දේශනාවයි. එය
ඉතාම කෙටි සූත්‍ර දේශනාවක් වුවත්, අපට භාවනා මාර්ගයට
ඉතාම යහපත් වූ ධර්ම කොට්ඨාසයක් මේ සූත්‍ර දේශනාවෙන්
ලබන්න පුළුවනි. විශේෂයෙන්ම ලෝකික ජීවිතයේ සංස්කාරයන්ගේ
රැස්වීම හා සංස්කාරයන්ගේ සංසිදීම (නිවීම) පිළිබඳව තරමකින්
හෝ අවබෝධයක් ලබාගන්නේ කෙසේදැයි දැනගැනීමට මෙන්ම
නිවන්මඟට පිළිපත් පුද්ගලයා හා නිවනින් සැතපුණු පුද්ගලයා
පිළිබඳවත් මේ දේශනාවෙන් අපට අවබෝධයක් ලබාගැනීමට
පුළුවනි.

විපුල ප්‍රඥ ඇති සමයක් සම්බුද්ධ වූ, ධර්ම ස්වාමී වූ විගත
(ප්‍රභාණය කළ) තෘෂ්ණා ඇති ද්විපදොත්තම වූ සාරථීන් කෙරෙහි
උතුම් වූ, මුනීන්‍රුයන් වහන්සේගෙන් අසමි.

“ලෝකයේ මහණහු කෙතෙක්ද? ඔවුන් වදාළ මැනව’යි
චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලා සිටියහ.

මා මූලින් ඉදිරිපත් කළ පළමුවැනි ගාථාවෙන් ප්‍රකාශ වන්නේ
චූන්දගේ ඒ ප්‍රශ්නයයි.

ලෝකයේ මහණහු කෙතෙක්ද? මෙහිදී ‘මහණ’ යන
පදයෙන් අදහස් කරන්නේ නිවන අරමුණු කරගෙන, මේ සිවුසස්
දහම එනම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමට අවශ්‍යව
තිබෙන ඒ මාර්ගයේ ගමන් කරන හා ගමන් කිරීමෙන් ඵලය ලැබූ
පිරිසයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වුන්ද අමතා මෙසේ වදාළහ. **‘ශ්‍රමණයෝ සිවු දෙනෙකි. පස්වැනියෙක් නැත. සාක්ෂිකොට හමියෙහි පුළුවස්නා ලද්දෙමි. තොපට උන් පාළ කොට කියමි.’**(ඔබ ප්‍රශ්න කරන නිසා ඒ අය කවුදැයි මතු කොට මම දේශනා කරමි.)

සිවුසස් මගෙන් (වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයෙන්) සවු කෙලෙසුන් නැසූ ‘මග ජීන’ නම් එකෙකි. ඔහු සසර දිනුවේය. එනම් කෙලෙසුන් මුළුමනින්ම ප්‍රභාණය කළේය.

දෙවෙනි අය අනෙක් අයට (මෙරමාහට) මාර්ගය දේශනා කරන පුද්ගලයා වේ. ඔහු ‘මග්ගදේශක’ නමින් හඳුන්වනු ලැබේ.

තුන්වන කෙනා ලොවී ලොවිතුරා (ලොකික, ලෝකෝත්තර) මගෙහි වෙසෙන ‘මග්ගජීවි’ නම් එකෙකි. මේ පුද්ගලයා ඇතුළු වන්නේ කල්‍යාණ පෘථග්ජන කොටසටයි. කෙලෙස් තිබෙන නමුත් මුළුමනින්ම ප්‍රභාණය කොට නැත්තේය. දැන් අපව ඇතුළු කර ගැනීමට පුළුවන් මේ කල්‍යාණ පෘථග්ජන පිරිසටයි. සම්පූර්ණයෙන්ම මාර්ගය දුටුවේ නැති වුනත් ටිකෙන් ටික හෝ මාර්ගය දැක අවබෝධ කරගැනීමට උත්සාහ දරන හෙයින්.

එයට නිදසුනක් ගතහොත්, කලුවර රාත්‍රියකදී, හොඳින් ඇස් පෙනෙන, ඉතා ඕනෑකමින් පරික්ෂාවෙන් බලන මහ පුරුෂයෙකුට ගණ වලාකුළු අතරින් සඳේ ඡායාවක් සැබවින්ම තිබෙන බවට අවබෝධයෙන්ම දැකගන්න ලැබේවි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි අවබෝධයක් ඇතිකරගත් ප්‍රසාදය, ඒ ශ්‍රද්ධාව නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන, පෙන්වා දෙන ධර්මය කෙරෙහි අවබෝධයෙන් විශ්වාසයක්

ඇතිකර ගත්විට උන්වහන්සේ කෙරෙහි සැක පහළ නොවේ. එවිට උන්වහන්සේ දේශනා කළ මේ නිවන පිළිබඳව, වතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳව මේ පුද්ගලයා ඉතා ඕනෑකමින් බලයි. මුලින් පෙන්වූ උපමාවට අනුව වලාකුළු වලින් මාර්ගය වැසී ඇතිවාක් මෙන් රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස්, දසවිධ වූ අකුසල ධර්ම වලින් මාර්ගය වැසී තිබෙන්නේය. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි මනා වූ අවබෝධයෙන් ඇති කරගත් ශ්‍රද්ධාව නිසා මේ පුද්ගලයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය සත්‍යයක් ලෙසින් පිළිගෙන ඒ පිළිබඳව විමසා බලයි.

මේ දුක්ඛ ආර්ය සත්‍යයි. එය සත්‍යයයක්
මේ සමුදය ආර්ය සත්‍යයි. එය සත්‍යයයක්
මේ නිරෝධ ආර්ය සත්‍යයි. එය සත්‍යයයක්
මේ දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා ආර්ය සත්‍යයයි.

මෙසේ නැවත නැවතත් ඉතා හොඳින් බලනවිට, අර සණ වලාකුළු අතරින් දකිනා සේ ඒ පුද්ගලයාගේ සිතේ තිබෙන කෙලෙස් අතරින් ටිකෙන් ටික මේ මාර්ගය දැන ගන්න පුළුවන් වෙනවා. වලාකුළු අතරින් මුලින් ඡායාවක් පසුව සඳ පෙනෙන්න පටන් ගන්නවා වගෙයි.

ඒ අවබෝධයෙන් යුතුව මගේ මාර්ගය මෙයයි කියා ඔහු දැන් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට වැටෙනවා. එනම් ඒක අනුගමනය කරන්න, පිළිවෙත් මාර්ගයට පිළිපත් කෙනෙක් බවට පත්වෙනවා. ඔහු දැන් මාර්ගය අනුගමනය කරනවා. එහෙත් ඔහු ළඟ තවම කෙලෙස් තිබෙනවා. මුළුමනින්ම ‘මග්ගජීන’ වෙලා නැහැ. මාර්ගය දිනලා නැහැ. නමුත් අවබෝධයෙන් යුතුව මාර්ගයේ යනවා. කෙලෙස් තිබෙන නිසා ඉදහිට ඇලීම් ඇතිවීමට පුළුවන්. නමුත් සතිමත්ත කෙනෙක් නිසා ඔහු කෙලෙස්, ඇලීම් ඇතිවන විට ඒ ගැන අවධියෙන් සිටින නිසා නාමරූප පරිවෙෂ්ඨ, පච්චය

පරිග්‍රහ, සම්මසන ක්‍රියා ආදී වශයෙන් මේ රූපස්කන්ධය, වේදනා ස්කන්ධය, සංඥා ස්කන්ධය, සංඛාර ස්කන්ධය, විඤ්ඤාණ ස්කන්ධය යන ස්කන්ධ පහ එයට යටත් කර දැකීමට පුරුදුවෙනවා.

ඇසෙන් රූප අරමුණු පරිහරණය කරන විට ඔහු තුළ ඇලීම් තිබෙනවා නම් එය දැනෙනවා. ද්වේශය සමඟ ගැටීම් ඇතිවන විට එයත් දැන ගනියි. උපේක්‍ෂා ස්වභාවයේදීත් එය දැනගෙන උපේක්‍ෂා ස්වභාවයෙන් මුළුමනින්ම බැහැර වෙනවා. ඇලීම් ගැටීම් බැහැර කර උපේක්‍ෂා අවස්ථාව ද අත්හැර සතිමන්ත කෙනෙක් ලෙස ඔහුට කටයුතු කිරීමට පුළුවන්. මෙතනදී මොහුට 'කල්‍යාණ පෘථග්ඡන' කෙනෙක් කියා කිවහැකියි. ඔහු ස්කන්ධ පඤ්චකය වගේම දහඅට ආකාරයකට බෙදාගත් ධාතු කොටස්, ආයතන, නාමරූප, ධර්මයන් සියල්ලම මේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයට යටත් කොට දැකීමට තරම් ශක්තියක් ඇතිකර ගන්නවා. ඇලීම්, ගැටීම්, මූලාව බැහැර කර ගැනීමට ගමන් කරන මේ පුද්ගලයාට කල්‍යාණ පෘථග්ඡන කියා හඳුනාගැනීමට පුළුවන්. කල්‍යාණ වන්න පෘථග්ඡන සීලය සමාදන්වෙලා මේ මාර්ගයයි අපි දැන් අනුගමනය කරන්නේ. ඔහු 'මග්ග ජීවී'

1. පළමුවන පුද්ගලයා මග්ගඡන
2. දෙවන පුද්ගලයා මග්ගදේශක
3. තුන්වන පුද්ගලයා මග්ගජීවී
4. හතරවෙනි පුද්ගලයා දුශ්ශීල වූ මග්ගදුෂී නම් අයෙක් යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළහ. හතරවෙනි පුද්ගලයා මාර්ගය දුෂණය කරගන්නා දුසිල්වත් කෙනෙක්. ඔහු තමාගේ මාර්ගය විනාශ කරගන්නවා. එනිසයි මග්ගදුෂී කියා සඳහන් කළේ.

“ඔබුදු වරු කවරෙකු මාර්ග ඡීන යයි කියන්නද? මාර්ග දේශක අතුල්‍ය (සමාන) නොවන්නේ කෙසේද? යමෙක් මාර්ගයේ වෙසේ

නම් මා විසින් විචාරණ ලද හෙයින් ඔහු ගැන වදාරණ සේක්වා. යළිදු මට මාර්ග දුෂකයා ප්‍රකට කරන සේක්වා” යි චූන්ද කථාමාරුපුත්‍ර කීවේය. ඔහුට දැනගැනීමට අවශ්‍ය වූයේ මාර්ගයේ ගමන්කරන පුද්ගලයා හා මාර්ග දුෂකයා ගැනයි.

යමෙක් පහකළ කථංකථභාවය ඇත්තේද (සැකය ඇත්තේද) රාගාදී කෙලෙස් හුලෙන් මිදුනේද නිවනේ ඇලුනේද, කිසි ධර්මයක්හි ගිජු නොවූයේද, සදේවක ලෝකයාට නායක වූයේද, බුදුවරු, තාදී ගුණ ඇති ඔහු 'මාර්ග ඡීන' යයි කියති. දැන් මාර්ගඡීන කියා කියන්නේ කාටදැයි අපට තේරුම්ගැනීමට පුළුවන්. ඔහුට කවුරුවත් අමුතුවෙන් කීමට අවශ්‍ය නැහැ. මම මේ තැනට පත්වෙලා කියා. තමාටම එය තේරුම් ගැනීමට පුළුවන්.

පළමුවන ධ්‍යානයට එන විට පඤ්ච නීවරණ ධර්ම බැහැර වෙන්නම ඕන. ධ්‍යානය කියලා කියන්නේ කෙලෙස්, විෂ්කම්භන වශයෙන් බලවත් ලෙස යටපත් වූ ඇති තැනක්. කෙලෙස් තිබෙන විට මේ මාර්ගය දැකීමට අපහසු නිසා බලවත් ලෙස මේ කෙලෙස් යටපත් කරගත යුතුයි. අනෙකුත් කෙලෙස් තියෙන්න පුළුවන්, නමුත් පඤ්ච නීවරණ ධර්ම හටගැනීමට තිබෙන අවස්ථාව බලවත් ලෙස යටපත් කරගෙන තිබෙන්නේ. 'මාර්ග ඡීන' අවස්ථාව පත් වූ පසු සැක නැහැ. ඒ පුද්ගලයා මාර්ගය දිනලයි තියෙන්නේ.

නිදසුනක් ලෙස - ඔබ දැන් සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනට පැමිණි පසු හොඳටම දන්නවා කොහේද ඉන්නේ කියා. ඇවිත් වාඩි වී ළඟ ඉන්න තැනැත්තාගෙන් අහන්නේ නැහැ ඇත්තටම මම මේ සුදස්සනාරාමයේද ඉන්නේ කියා. පළමුවෙනි වතාවට සැකෙන්ම, මාර්ගය දන්නේ නැතිව මඟ දිගට නාම පුවරු තියේද්දී ඒවා දකින්නේ නැතිව, හරි අවබෝධයක් නැතිව ආ කෙනෙක් නම් එසේ අසාවී එයාට සැක නිසා.

ගැඹුරුම ධර්මයට පැමිණි පුද්ගලයාට පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය පිළිබඳ සැක ඇති නොවේ. චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය කියන්නේ පටිච්ච සමුප්පාද ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කිරීමයි. එවිට පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය කෙරෙහි ඒ පුද්ගලයාට දැන් සැකයක් නැහැ. භව ගමන නතර කරන්න මාර්ගය පෙන්නා දුන්නෙ පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයක් සමඟයි. එවිට ඒ පිළිබඳ අවබෝධයක් තියෙනවා කියන්නේ එයාට සැක නැහැ.

යමෙක් මාර්ගය පිළිබඳව, ධර්මය පිළිබඳව, ගැටෙනවා නම් (ගැටෙනවා කියන්නේ පටිසයක්. සැකය, අමනාපය නිසයි ගැටෙන්නේ.) මම මෙතනයි ඉන්නේ කියා සෝවාන්, සකාදාගාමී, අනාගාමී, වශයෙන් හඳුන්වා ගන්නවා නම් එයා එතන තමාටම තේරුම් ගන්න පුළුවන්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෝවාන් ආදී නම් දුන්නේ අපට ඒ දේශනා පැහැදිලි කරන්න ඕන නිසයි. නැත්නම් නාමය නොතිබුණා කියල ප්‍රශ්නයක් නැහැ. දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා, රහතන් වහන්සේලා උදානයේ සඳහන් කරන්නේ

“ඛේණා ජාති, චුසිතං චුභ්මචරියං, කතං කරණියං භාපරං ඉපථථායාති.” යනුවෙන් පමණයි.

“මම කෙලෙස් මුළුමනින්ම ප්‍රභාණය කළා. ඒ සඳහා චුභ්මචරියාවේ හැසිරුණා. රහත්බව පිණිස යමක් කළ යුතු නම් ඒ දේ සියල්ල කළා. වෙන කළ යුතු දෙයක් නැහැ” යනුවෙනි.

මම සෝකාපන්නයි. සකාදාගාමී, අනාගාමී යන ආකාරයට මාර්ගඵල කතාවේ කිසිවක් නැහැ. මම දන් දුන්නා, සිල් රැක්කා, නෛශ්ක්‍රම්‍ය පුහුණු කළා. ආදී වශයෙන් දස පාරමී ගමන නැහැ. සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස ආදී වශයෙන්

සෝවාන් මාර්ගඵල පිළිබඳ නාමයන්, යම් කෙනෙකුට තමන්ගේ කෙලෙස් ප්‍රභාණය වූ ප්‍රමාණය දැනගැනීම සඳහා සංඥවක් පමණයි. නැත්නම් එය වැදගත් වන්නේ නැහැ. එය පැහැදිලියි නේද?

ඔබට තවත් තේරුම් ගැනීමට මෙසේ සඳහන් කරන්නම්. බත්තරමුල්ල සිට බොරැල්ලට යාමට කෙනෙකුට අවශ්‍ය නම් බත්තරමුල්ල හන්දිය, කෝට්ටේ, රාජගිරිය පසුකොට බොරැල්ලට පැමිණේ. පුවරු ටික නොදුටුවත් බොරැල්ලට ගියා නම් එයයි වැදගත්. පුවරු අවශ්‍ය වන්නේ නියම මාර්ගයේ යනවාද කියා දැනගැනීමට පමණයි. අලුතෙන් යන කෙනෙකුට නම් වැදගත් වෙයි.

සෝවාන්, සකාදාගාමී, අනාගාමී කියා හඳුන්වා දුන්නේ ඔබගේ සිත තුළ සක්කාය දිට්ඨිය, විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස නැහැ. ඔබ නියම මාර්ගයේ ඉන්නවා යන්න දැන ගැනීම සඳහායි. රහතන් වහන්සේ කෙනෙක් ‘මම සියලු කෙලෙසුන් නැසුවා’ යන අදහසයි සඳහන් කරන්නේ. පහකළ කථංකථ (සැකය) ඇති, රාගාදී කෙලෙස්වලින් මුළුමනින්ම මිදුණු, නිවනෙහි ඇලුණු (මෙහි ඇලුණා යනු රාගාදී කෙලෙස් නොව අත්හැරීම පිළිබඳව ඇති කැමැත්තයි.) යන අදහසයි.

ජන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණාහාති පදනහි. (කැමැත්ත ඇතිකරගනී. ව්‍යායාම කරයි. විරිය ආරම්භ කරයි. සිත ඔසවා තබයි.)

අන්න ඒ මාර්ගය තුළයි ඇලෙන්නේ.

දැන් බොහෝ දෙනෙකුට ප්‍රශ්නයක් තිබෙනවා කුමක්ද මේ ‘අත්හරිනවා’ කියන්නේ කියා. ඔබ හිතන්න පුලුවන්. ස්වාමීන්

වහන්සේ හැමදාම අත්හරින්න, අත්හරින්න කියා කියුවත් අපි දරුපවුල අත්හැරදමා එන්නේ කෙසේද කියා? එනිසා හොඳ සිහියෙන් මෙය සිතට ගන්න. කෙටියෙන් සඳහන් කළොත් 'අත්හරිනවා' යනු අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය අවබෝධ කරගන්නවා කියන එකයි.

ඔබ සීලයේ පිහිටා, නිවැරදි ලෙස කවා, පොවා, නාවා, පිරිසිදු කර ඇඳුමෙන් සැරසී ඔබව පරිහරණය කරන්න. නමුත් නුපත් කුසගිනි වේදනා නුපදවන්න, උපත් කුසගිනි නැතිකරන්න, ජීවිත ඉඤ්ඤා පවත්වාගන්න, සීලය, බ්‍රහ්මචරියාව රැකගන්නයි මේ ආහාරය ගන්නේ. මද වඩන්න, අලංකාරය පිණිස නොවේ යනුවෙන් ආහාරය ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණය කරන්න ඕනෑ. සීලයේ පිහිටා අපි ජීවිතය පවත්වනවා. එහෙත් (මේ ශරීරය) මේ ස්කන්ධ පක්ෂ්‍යය, මේ ධාතු කොටස්, මේ ආයතන සියල්ලම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්. මේ ධාතු ස්කන්ධ, ආයතනයෙන් හැඳුණු පුක්ෂ්‍ය අනිත්‍ය නම් ඒක මගේය, ස්ථිරයි, සදාකාලිකයි කියා 'මම' උපදානය කරගන්නේ නැහැ. මනසින් අල්ලා ගන්නේ නැහැ. සරල වශයෙන් 'අත්හරිනවා' කියන්නේ එයටයි.

ඒ දැක්මෙන් යුතුව ඔබට පුළුවන් ජීවිත ඉඤ්ඤා පවත්වන්න. ආහාර ගන්න. ඇඳුමෙන් සැරසෙන්න. පිරිසිදුව සිටින්න. ලෙඩක් දුක්ඛක් හැඳුණුවිට බෙහෙත් ගන්න. අවබෝධයක් සමඟම ජීවිත ඉඤ්ඤා පවත්වන්න. නැතිනම් ධර්මය දැකගෙන පිළිවෙත් මාර්ගයේ යන්නට බැරිවෙයි. හිස පිරින්න, දත් මදින්න කිසි ගැටළුවක් නැහැ. හැබැයි මොනවා කළත් මේ ශරීර පුක්ෂ්‍ය දිරාගෙන යන බව දකින්න. ඒක දැක්මක්. අනිත්‍යබව පිළිවෙතින් ධර්ම පර්යාසයන් දකින්න ඕන. ධර්මයේ කියන ආකාරයට දත් හැලෙනවිට, ඇඟ රැළි වැටෙන විට, හිසකෙස් පැහෙන විට, අපි ගැටෙනවා. මේ මම මොකද වෙන්නේ. මේක මගේ. ඒ ඇලීමයි.

බෙහෙත් ගැනීමට පුළුවන් ජීවිත ඉඤ්ඤා පවත්වන්න. ඇයි මට මෙහෙම වෙන්නේ කියා ඇලීලා අඩන්නේ, ගැටෙන්නේ නැතුව ජීවිත ඉඤ්ඤා පවත්වා මේ ධර්මචරියාව කරගෙන යන්න. ගෘහස්ථ ජීවිතය ධර්මානුකූලව, සීලයේ පිහිටා පවත්වා ගෙන යන්න. මට දැවුණේ වෙනුවෙන් යුතුකම් ඉටුකිරීමට තිබෙනවා. එහෙත් ඒ සියල්ල අනිත්‍ය බව මම දන්නවා. මේක මගේමයි මමයි ස්ථිරයි කියා නිත්‍යයි, සුඛයි, ආත්මයි කියා මම උපදානය කරන්නේ නැහැ. එය අවබෝධයෙන් ඇතිකරගත් දැක්මක්. කියනවා.

අන්න එයට 'අත්හරිනවා' කියා කියනවා. එය පැහැදිලියි නේද? එසේ නැතිව අත්හරිනවා යනු මේ සියල්ලම දමලා දුවන්න කියන එක නොවෙයි.

ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන අයට මෙය ගැලපෙන්නේ නෑ කියා ඔබ සිතුවොත් එතන ගැටෙනවා. නිවන් මගෙයි ඇලෙනවා කියන්නේ රාගාදී අරමුණෙන් අල්ලා ගැනීම නොවෙයි. අත්හැරීමට තිබෙන කැමැත්තයි. එය, අකුසල් අත්හරින්න කුසලයට යොමුවෙන්න කියන අදහස වගෙයි. යම්කිසි ධර්මයකට (තමන් අල්ලාගත් යම් යම් දෘෂ්ටිවලට) ගොදුරු වෙන්න එපා. මේ යන මාර්ගයේ වුනත් මෙතනදී පමණයි කියා ඇලෙන්න බැහැ. තමන්ගේ වර්තයට ගලපා බලා කර්මස්ථානයක් ගැනීමට පුළුවන්. මට පුළුවන් මෙතනී භාවනාව පමණයි. බුද්ධානුස්සතී භාවනාව පමණයි. වෙන එකක්වත් මම කරන්නේ නැහැ. එයට පමණයි මම කැමැති. ඒ අයුරින් හිතුවොත් එතන ගැටීමක්. මේ හැම ධර්ම කොට්ඨාසයක්ම අර දෘෂ්ටිවලට ගිජු වෙන්නේ නැහැ. ඇලෙන්නේ නැහැ. මේ ධර්ම මාර්ගයේ සියල්ලම පහුරක් හැටියටයි අපි භාවිතා කරන්නේ. ඒ මාර්ගයෙන් රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස් බැහැර කරගන්න උදවුවක් හැටියටයි යොමු කළ යුත්තේ.

සදේව ලෝකයට නායක වූයේ තාදී ගුණ ඇති (අටලෝ දහමින් කම්පා නොවන) ඔහුට 'මාර්ග ඡීන ' යයි කියත්.මේ පුද්ගලයා අශ්ට ලෝක ධර්මයේදී කම්පා වෙනවානම්,

”ලාභේන උන්නතෝ ලොකො

අලාභෙනව ඕනතො” - ඒ පුද්ගලයා ' මාර්ග ඡීන ' නොවෙයි.

යමෙක් මේ ලොවෙහි පරම නිවනට උතුම් යයි ප්‍රත්‍යාවේ ඤා නුවණින් දැන මේ සස්තෙහිම නිවන් දහම විස්තර කොට, මාර්ග ධර්මයම විභාග කෙරේද, සැක දුරලන මුනි වූ, තෘෂ්ණා ඇලීම් නැති ඒ දෙවන මහණහු 'මාර්ග දේශක' යයි කියනු ලැබේ. 'මාර්ග දේශක' ගේ ස්වභාවයයි ඒ පැහැදිලි කළේ. නිවන උතුම් යයි ප්‍රත්‍යාවිඤා කරන ඤාණයෙන්ම දැනගෙන නැවත නැවතත් මෙතෙහි කර (ප්‍රත්‍යාවේඤා කර) ඒ නිවන් දහම පවසනවා නම් ඒ නිවනටම මාර්ගය විස්තර කොට විභාග කොට පෙන්වනවා නම්, මාර්ග බුන්මවාරියාව ප්‍රකාශ කරනවානම්, සැක බැහැර කරන මුණි වූ ගුණයෙන් සමන්විත තෘෂ්ණා නැති ඒ දෙවෙනි මහණහු 'මර්ග දේශක' යයි කියනු ලැබේ. ඒ පුද්ගලයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අනුමත කළ උතුමෙක්.

තුන්වෙනි තැනැත්තා - යමෙක් මනාසේ දේශනා කරන ලද නිර්වාණ මාර්ගයේ සංයත වූයේ , ස්මෘතිමත්ව ජීවත්වේද, සත්තිස් බෝධිපාක්‍ෂික ධර්ම නමැති නිරවද්‍ය පද සේවනය කරන්නේද ඒ මහණහු තෙවන ' මග්ග ඡීවි'යයි කියන ලදී. හේ මනාව පැහැදිලි කරන නිර්වාණ මාර්ගයේ (ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ සංයත වෙයි.) සතිමත්ව ජීවත් වෙයි. හේ නිරන්තරයෙන් සත්තිස් බෝධිපාක්‍ෂික ධර්මය සොයයි. එයට හික්ෂුව හෝ 'මාර්ග ඡීවි' කියයි. ඒ පුද්ගලයා විපස්සනා, සම්මා දිට්ඨියේ සිටිනවා. එනම් දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ මාර්ග නම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය ගැන දැක්මක් ඇතිකර ගැනීමයි.

ඒවගේම සම්මා සංකප්ප එනම් නෙකම්ම, අවාපාද, අවිහිංසාව සංකප්ප වලින් යුත් සිතුවිලි තිබෙන කෙනෙක් විය යුතුයි. නැත්නම් එයා 'මාර්ග ඡීවි' වන්නේ නැහැ. ලෝකික කාමයන්ට ඇති කැමැත්ත සම්මුතිය තුළ පැවැත්වුවත් පරමාර්ථ ධර්මයෙහි දැකීමක් ඇති කර ගත් කෙනෙක් විය යුතුය.

මේ මාර්ගය තුළ සිටින අය තරහ නැති කෙනෙක් විය යුතුයි. නැතිනම් මාර්ගය තුළ නැහැ. දැන් තරහෙන් කිව්වොත් 'මම සෝවාන් වෙලා ඉන්නේ' කියලා එයා ගැටීමෙන් එය කියන්නේ. 'එව්වර දුර ගියේ නැති වුණත් මම බොහෝම හොදින් ඉන්න කෙනෙක්. නුඹලා කවුරුවත් ඒ පිළිබඳව දන්නේ නැහැ'. එසේ කීවත් එතන තියෙන්නේ ගැටීමක්. එය කියන්නේ තරහින්. ගෙදරදීත් කියන්න පුළුවන්. මම හොදට සිල් රැකගෙන ඉන්න කෙනෙක්. නුඹලා එය දන්නේ නැහැ. කේන්තියෙන් , අඩ අඩා, කැගහ ගහ කියන්නේ. ඒ පුද්ගලයා පටිඝයට හසු වෙලා ඉන්නේ. ඔහුට එය තේරෙන්නේ නැහැ. ඒ පුද්ගලයා හොඳ කෙනෙක් නොවෙයි. මාර්ගය තුළ නැහැ. නාමය අල්ල ගන්නවා පමණයි. සරළව කිව්වොත් 'මම හතර පෝයටම සිල් ගන්නවා. මේක මගේ. ඔබ වහන්සේ මොනවා කිව්වත් ඕක දිය යුත්තේ මටයි.'. සමහරු යම් යම් දේ එසේ ඉල්ලනවා. 'මම මෙහාටමයි එන්නේ. ඒනිසා මට මේක කරලම දෙන්න ඕනේ' කියනවා.' එසේ කියන අය මාර්ගය තුළ නැහැ. සංයතය නැහැ.

මාර්ගය තුළ ඉන්න අයට ඇලෙන්න බැහැ. ගැටෙන්න බැහැ. ඔය ගැන අවබෝධයෙන් ටිකටික දුරස් කරන්න උත්සාහ කරන්න ඕනේ. ඔබ කිව්වොත් මට මෙය කරන්නම ඕනේ කියා ගැටෙන්න බැහැ. ගැටුනොත් මාර්ගයෙන් බැහැර වෙනවා. මාර්ගයෙන් විසි වෙනවා. පිට පනිනවා. එපමණක් නොවෙයි කෙලෙස් මඩටම වැටිලා එරෙනවා. ඒ පුද්ගලයා ඇලිලා ගැටිලා

තරභවට පත් වෙනවා. 'මම තවත් ඔතනට නම් යන්නේ නැහැ. එයා ගැන නම් කථා කරන්න එපා. මම දැන් තැනක් හොය හොයා ඉන්නේ' මෙසේ කියන්නේ ගැටීම නිසා.

මෙතැන සමාධිය - කියන්නේ තමා තුළ ඇති කෙලෙස් දකිනවා කියන එක. දැක ඉවත් කිරීමට මාර්ගය සලසා ගැනීමයි. අපේ ළග තිබෙන හා නැති කෙලෙස් මොනවාදැයි කියා කවුරුත් හෝ සහතික ලියා දුන්නේ නැති වූනත් මම දැන් මෙතනයි ඉන්නේ කියා ඔබේ මානසික ස්වභාවය ඔබටම දූනෙන්න පටන් ගන්නවා. ඒ දක්ම තුළ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණය තුළින් කෙලෙස් බැහැර කිරීමට අපට මේ අවබෝධය ලබා ගන්න පුළුවන්. බලන්න නිවීම එන ආකාරය. අපි මාර්ගය තුළ ඉන්නවද නැද්ද කියන එක අපටම පේන්න පටන් ගන්නවා. 'මගේ ජීව' හෝ 'මගේ දේශක' නොවෙයි 'මගේ ජීව' කියන තැනවත් අපි ඉන්නවද කියන එක අපට අවබෝධයෙන් දකින්න පුළුවන්. ඒ නිසා ඒ මාර්ගයේ සංයත වෙන්න ඕනේ. ඇයි? ඇලීම් - ගැටීම් ඉදහිට ඇති වෙන්න පුළුවන්. හැකිතාක් දුරට සංවරවී ඒ ඇලීම් ගැටීම් අඩු කරගෙන ගැටීම් බැහැර කරගෙන එයා මාර්ගය තුළ ඉදිරියට එන්න ඕනේ.

නිදසුනක් ලෙස මෙසේ දැක්විය හැකියි. 'ගිය අවුරුද්දේ මම සිතූ ආකාරය වඩා වෙනස්. මමත් බොහෝ දේවල් වල ඇලුනා. ඇතැම් දේවල් සමග ගැටුනා. මට දැන් දූනෙනවා ඒ ඇලීම් අඩුයි කියා. මම දැන් ගැටෙන්නේ නැහැ. මට පහසුවෙන් අත්හැරීමට පුළුවන්. ඕනෑම දෙයක් දුටුවහම අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යමක් කොට මෙනෙහි වෙනවා. මෙනෙහි කොට අවබෝධයෙන් පිළිගන්නත් පුළුවන්.

ඇතැම් අය මෙනෙහි කළත් පිළිගන්න කැමැති නැහැ. අනිත්‍යයි කියා දැන ගන්නත් හිත හාදා ගන්න බැහැ. පිළිගන්න බැහැ. පිළිගැනීම තමයි අවබෝධය කියා කියන්නේ. අනිච්ච,

දුක, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොට දැන ගැනීමේ හැකියාව මට තිබෙනවා. පසු ගිය දිනවල මම සමාධිය දියුණු කිරීමයි කළේ. දැන් මට තේරෙනවා අරමුණක් ගන්නා විට එහි උපශාන්ත ස්වභාවයට මම පත් වෙන බව. මුල් දින වල නම් යාළුවෝ මා සමඟ කතා කළේ නැතිනම්, බැලුවේ නැතිනම් මගේ හිත ටිකක් නොසන්සුන් වෙනවා. මට දැන් එවැන්නක් නෑ. ඒ කලාණුවන්ත බව තිබෙනවා. විශේෂ හැඟීමක් මගේ නැහැ. මගේ මනසේ තිබෙන උපශාන්ත බව, උපේක්ෂාව නමුත් කිසිවෙක් කෙරෙහි ගැටුනෙත් නෑ.

නිදසුනක්- මම භාවනා කරමින් සිටින විට ශබ්දයක් ඇසුණා. මට හැඟුණා යම් ශබ්දයක් බව. මම නැවතත් මගේ අරමුණේ හිත යොමු කළා. (මනසිකාරය කළා) විනා ගැටුනේ නැහැ. වෙනදානම් ඇස් කොනින් බලනවා. මොනවද ඒ කළේ කියා ගැටීමක් එනවා. මගේ මනස දැන් උපශාන්ත ස්වභාවයට පත්වෙගෙන එනවා කියා මට දූනෙනවා. මම අවබෝධයෙන් දකිනවා. සංඥත වෙනවා කියන්නේ එයයි. මාර්ගයේ ඉන්න අයට දූනෙනවා තමා කුමන ආකාරයට සංඥත වෙනවාද කියා.

ඔබ මේ සියල්ලම කාමභෝගී ගිහි ජීවිතයට ගලපන්න එපා. ගිහි ජීවිතය කෙලෙස් වලින් පිරි මඩ ගොඩක්. අපි මෙය කරන්නේ මාර්ගය තුළ ඉදගෙන. ගිහි ජීවිතයේ සියල්ල රාග, දෝෂ, මෝහයන්ට ඇලුණු තැන්. එහි කියවෙන්නේ යමක් අල්ලාගන්නමයි. ඉන් පසු තවත් එකකින් එනම් කෙලෙස් වලින් පුරවන්න කියලයි. ඇසෙන් දුටු දේ අත්හැරුණා නම් වැළපී, අඬා දොඬා හෝ එය ලබා ගන්නයි බලන්නේ. ඒ කාමයෝගී මඩෙන් පිරුණු ජීවිතයේ හැටියි. එනම් ධර්ම මාර්ගයෙන් බැහැර වූ ජීවිතයේ ස්වභාවයයි. මේ අනුශාසනා කරන්නේ මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාවෙන් යුක්ත ජීවිතයකටයි.

ඔබ ඇසෙන්න රූප අල්ල ගන්නවා නොව ආදීනවය දැක අල්ලා නොගන්නයි උත්සහ කළ යුත්තේ. ශෝක , පරිදේව, දුක, දෝමනස්ස ආදී අත්දැකීම් ලබා තියෙන්නේ. ඒවා සියල්ල සංඛතයි. (අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්) හටගෙන බිදී වෙනස්වෙව් යන දෙයක්. (උප්පාද, ධීනි, හංග) ඇසෙන්න, කණෙන් ආදී වශයෙන් තවත් එකක් අල්ලා ගැනීම යනු දුක, දෝමනස්ස අල්ලා ගැනීමයි. එහි ආදීනවය දැකීමත් සම්මුතියට අනුව පරිහරණය කරනවා. නමුත් මගේ, මම, ස්ථිර ආත්මයක් කියා උපදානය කර ගන්නේ නැහැ. එයා එතන තේරුම් ගන්නවා. නමුත් කාමභෝගී ජීවිතය කියන්නේ එකක් නැති වන විට තවත් එකක් නැත්නම් දෙකක්වත් ඇතිකර ගන්න ඕන කියන එක. ඒ කාමභෝගී ජීවිතයේ ස්වභාවයයි.

එහෙත් මාර්ග බ්‍රහ්මචාරීව (මාර්ග ජීවි) මාර්ගයේ සිටින පුද්ගලයා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ (නිවන් මගේ) සංඥා වෙනවා. ඇලීම්, ගැටීම්, බැහැර කරගෙන, තුනී කරගෙන, අවබෝධයෙන් ඉදිරියට යන කෙනෙක් නිසා පටන් ගන්නා විට සිටියාට වඩා ටිකෙන් ටික සංඥාභාවය සකස් වී තිබිය යුතුයි. එසේ නැතිනම් අඩුගානේ අපි මාර්ගයේවත් නැහැ. මාර්ගයෙන් පිට පැනලා. මනාව දේශනා කරන ලද නිවන් මාර්ගයෙහි සංඥාව, සතිමන්තව ජීවත් වෙනවානම්, සත්තිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්ම (සතර සතිපට්ඨානය, සතර සමාස් පධන් වීර්යය, සතර සාද්ධිපාද, පඤ්ච ඉන්ද්‍රිය, පඤ්ච බල, සප්ත කුසල ධර්මය, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය) තිස් හතක් වූ නිවනට උපකාරවන උපකාරධර්ම සේවනය කළ යුතුයි. ඒවා නිරන්තරයෙන් ආශ්‍රිතව කළ යුතුයි. එයයි මාර්ගයේ ජීවත්වන පුද්ගලයාගේ ස්වභාවය. දැන් ඔබට මේ ධර්ම පර්යාය හොදින් පැහැදිලි ඇති.

පටන් ගන්නේ සතර සතිපට්ඨානයෙන්. සතර සමාස් පධන් වීර්යය (අකුසල් බැහැර කරලා කුසල් කරන්න ආදී වශයෙන්) සතර සාද්ධිපාද (ඡන්ද ,චිත්ත, වීරිය, විමංසා) පඤ්ච ඉන්ද්‍රිය ධර්ම

(ශ්‍රද්ධා, වීරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥා) පඤ්ච බල (ඉන්ද්‍රිය ධර්ම බල ධර්ම ලෙස දියුණු කළ යුතුයි.) සප්ත බොජ්ඣංග හා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ද දියුණු කර ගනිමින් නිරන්තරයෙන් සිතින් ආශ්‍රිත කළ යුතුයි. මේ මාර්ගය තුළ සිටින පුද්ගලයාගේ ස්වභාවය එයයි. මේ මාර්ගය තුළ මේ ස්වභාවයට එනවා නම් ඇලීම්, ගැටීම්, මුළාව, යන මේවා බැහැර වෙනවා.

ඒ සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම නිරන්තරයෙන්ම ආශ්‍රිත කළ යුතුයි. සිතුවිලි වලින්, වචනයෙන්, ක්‍රියාවෙන්, මේ මාර්ගය තුළ සිටින අය එහි ජීවත්වෙනවා කියන්නේ ඒ නිසයි. දැන් අපට මේ මාර්ගය සහ මාර්ගයේ යන්නේ කෙසේද යන්න පැහැදිලියි. නිවන හොදින් අවබෝධ කරගෙන ඒ මාර්ගයේ සංයමයෙන් යුක්තව, සතියෙන් යුක්තව සත්තිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්මය ආශ්‍රිත කළ යුතුයි. එවිටයි ඒ අය මාර්ගය තුළ ජීවත්වන්නේ.

එතන හොද අවබෝධයක් තිබෙනවා, මොනවාද ආශ්‍රිත කරන්නේ? සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම ආශ්‍රිත කරනවා කියන්නේ? ඒ තුළ බැස ගන්නවා, ඒ තුළ ජීවත් වෙනවා. නමුත් ගිඡුකමින් අල්ලාගෙන නැහැ.

රාගාදී කෙළෙස් බැහැර කරගෙන සසර ගමනෙන් බැහැර වෙන්න පහුරක් හෝ උපකරණයක් ලෙසයි ධර්ම පර්යාය යොමුකරන්නේ. ඒ 'මග්ග ජීව'.

ස්වාමීන් වහන්සේ නිතරම මතක් කරන ආකාරයට 'අපි සියළුදේම කර මගේ කියා අල්ලාගන්නවා' නම් අපි මාර්ගය තුළ නැහැ.

ඊළගට හතරවන පුද්ගලයා. ඒ අය හොද නැති කෙනෙක්. ගුණවතුන්ගේ, සිලවතුන්ගේ වෙස් ගෙන, පිරිස මැදට පනින සුළු 'මම මේ මාර්ග ඵලයට පත්වෙලා සිටින්නේ' යයි කැරසමින් කියා

බලෙන් පෙන්වීමට තැත් කරන්නේ ඒ අයයි. මම සිල්වත්, මම ගුණවත්, මට මේ වගේ අවබෝධයක් තිබෙනවා කියා යම් කෙනෙක් ඉඟියෙන් පෙන්වන්න හදන්න පුළුවන්. ඔබ වගේ නොවෙයි මම. මගේ ඔලුවට ටොකු දෙක තුන ඇනලා ගියත් මම බොහොම උපේක්ෂාවෙන් ඉන්නේ. ඒත් ඇනල බලන්න ඕන මොකද වෙන්නේ කියල. ඒ පුද්ගලයාට අවශ්‍ය මම මෙහෙමයි කියා මතුවී පෙන්වන්නයි. ධර්මය අවශ්‍ය තැනදී සාකච්ඡා කළ යුතුයි. නමුත් ඒ සාකච්ඡාව සමඟ සංඥනය දැනෙන්න පටන් ගන්නවා.

‘මැදට පනින සුළු වූයේ නොමනා පිළිවෙතින් කුල දූෂණය කරන්නේය.’ මේ බුද්ධ දේශනාවේ වචනයයි. ඒ පුද්ගලයා, ආශ්‍රය කරන පිරිවර නොමඟට යොමු කරනවා. නොමනා පිළිවෙතින්, සීල, සමාධි, ප්‍රඥා මාර්ගයට නොගැලපෙන දේවල් අර පිරිසගේ මනසේ ඇති කරනවා. සමාධිය හොඳින් වැඩී තිබෙන කෙනෙකුට අනවශ්‍ය පිළිවෙතක් පුරුදු කිරීමට උත්සාහ කළොත් සම්පූර්ණයෙන් ම සමාධිය කැඩී යනවා. වෙනස් වෙනවා. හොඳට මාර්ගයේ යන කෙනෙක් පිරිසක් මැදට අවුත් ඔවුන් දේ කරමින් සිටි හරියන්නේ නැහැ. මෙයයි කළ යුත්තේ කියා කිවුවොත්, සීලයටත් දොස් කියා, සමාධියටත් අඩුවක් පවසා කටයුතු කළොත් එතනට විපතක් වීමට පුළුවන්. එයයි මේ ‘නොමනා පිළිවෙතින් කුල දූෂණය කරන්නේය.’ කියා සදහන් කළේ.

කාය, වාග්, මන නම් වූ තිදොරින් සංවර විය යුතුය. අපි කයෙන් සංවර විය යුතුයි. සතර ඉරියව්වෙන්ම සංවරය විය යුතුයි. කායික මෙන්ම වාචසික (බොරු නොකීම, කේලාම් නොකීම, එරුෂ වචන නොකීම, හිස් වචන නොකීම) සංවරය අවශ්‍යයි. එමෙන්ම මානසික සංවරය ද අවශ්‍යයි. සිත නිරන්තරයෙන්ම විෂම ලෝභය, තරඟව, මිථ්‍යා දෘෂ්ඨිය ආදී කෙලෙස් වලින් බැහැර කරගෙන පවත්වන්න ඕන. ඇලීම් - ගැටීම් - මුළාව තිබෙනවා නම් ඒ පුද්ගලයා සංවර කෙනෙක් ලෙස දහමේ පෙන්නලා දෙන්නේ

නැහැ. නොසරුප් කම් ඇත්තේය. (සරු නැති, පැවිදි ජීවිතයට අකැප දේ) නිදසුනක් ලෙස පෙන්වනොත් ලෙන්ගතු කෙනෙක් නම්, පැවිදි ස්වාමීන් වහන්සේ නමක්, ඒ ඔබේ පොඩි දරුවා වඩාගෙන හුරුකල් කළොත් ලෙන්ගතු අයට දැනෙන්නේ එය බොහොම කල්‍යාණවත්තයි කියා. නමුත් එය සරු නැහැ. එය කැප නැහැ. එය හොඳ නැහැ. හිතවත්කමට, ඤාතිකමට, ලෙන්ගතුකමට කියා කෑම ටිකක් සාදාගෙන, ඔබ වාඩිවී සිටින තැනට ස්වාමීන් වහන්සේ අවුත් කෑම ටිකක් කන්න කියා දැකින් පිළිගැන්නුවොත්, එය කැප නැහැ. (ගිලන් වූ අයෙකුට හෝ අවශ්‍යම අවස්ථාවක හැර) එය සරු නැහැ. එය හොඳ වගේ දැනුනත් එය හොඳ නැහැ. එනිසයි ‘නොසරුප් බව’ කියා කිවුවේ. එය වැරදි ආකාරයෙන් පිරිස් අතර කුල දූෂණයක් බවට පත්වෙනවා. මෙසේ විය යුත්තේ, ගිහි පැවිදි සම්බන්ධය, ශුද්ධා, ගෞරව, පූජනීය බවට හානි නොවිය යුතු නිසායි. එය ගිහි ජීවිතයට වුවත් ගලපාගත හැකියි. ගිහි පැවිදි සම්බන්ධයම නොවෙයි. ගිහි ජීවිතය තුළම, ඔබ තුළම ගලපාගන්න පුළුවන්. ධර්ම මාර්ගය තුළ යන කෙනෙක් කළ යුතු දේවල් තිබෙනවා. මේ මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාව තුළ හැසිරෙන කෙනෙක් ‘මග්ගජීවී’ කෙනෙක් මාර්ගයට ගැලපෙන දේ පමණයි කළ යුතු වන්නේ. මේ මාර්ගය තුළ සිටින විට ගෘහස්ථ ජීවිතයේ වූණත් නොගැලපෙන දේ කුමක්ද කියා දකගන්න පුළුවන්. හොඳයි කියා පෙනුනත් ධර්ම විනයට අනුව සැබැවින්ම එය හොඳ නැහැ.

කළ පවි සැඟවීමේ සංඛ්‍යාත මායා ඇත්තෙක් වෙයි. කරන ලද පවු වලින් වැළකීමට උත්සාහ නොකර එය හඟවන්නේ මායා තිබෙන කෙනෙක්. කරන ලද පවු වලින් ගැලවීමට නම් ඒ පුද්ගලයා ධර්ම මාර්ගයට පැමිණිය යුතුයි. එහෙත් ඒවා සඟවාගෙන ඉදිරියට යන මායා තිබෙන කෙනෙක් වෙන්න බැහැ. හොඳම කෙනෙක් ලෙස පෙන්නාගෙන ඉස්සරහට යන කෙනෙක් වෙන්න බැහැ. ඉන් අදහස් කළේ වැරැද්ද හදාගෙන ඉදිරියට යන්න පුළුවන්. නමුත් ඒක සඟවාගෙන තව දුරටත් ඒ වැරදි කරමින් යන කෙනෙක්

වෙනත් බැහැ. සීල සංයමයෙන් සංවෘත නොවූයේ නම් එයා සිල්වත් නැහැ. එයාගේ වචන හිස්. ධර්මයෙන් තොරයි. ව්‍යාජ ආකාරයටයි හැසිරෙන්නේ. කියන දේ නොවෙයි කරන්නේ. දෙබිඩි ජීවිතයක්. හිතේ තිබෙන්නේ එකක්. කියන්නේ තවත් දෙයක්. කරන්නේ වෙනත් දෙයක්. එයා ව්‍යාජයෙන් (ධර්මයෙහි සඳහන් ආකාරයට) හැසිරෙන්නේ. ඒ 'මගේ දෝෂී' (මාර්ග දූෂක) පුද්ගලයායි. මාර්ගයේ ඇත්තේ නැහැ. මාර්ගය දූෂණය කරනවා. එනමුත් කලාතුරකින්, යහපත් ගුණ ඇති සත්පුරුෂයන්ටත්, අසත්පුරුෂ අය, දොස් කියාවි. ඒවා සැලකිය යුතු නැහැ.

යම් දැනුමක් ශ්‍රීතවත් වූයේ, ශ්‍රාවක වූයේ, ප්‍රඥා ඇත්තේ මනාව මාර්ගයේ යමින් මාර්ග දූෂක ස්වභාවයෙන් බැහැර වූයේ වෙයි. මගේ ජීව, මගේ දේශක, මගේ ජීවි සියළු දෙනාගේ ශ්‍රද්ධාව නොනස්නේය. දුෂ්ඨ කවුද? අදුෂ්ඨ කවුද? ශුද්ධ පුද්ගලයා කවුද? ඒ දෙන්නා සම කරන්නේ කෙසේද? මේවා හොඳින් දැනගෙන මාර්ගය තුළ යන්න. දුෂ්ඨ හා අදුෂ්ඨ කවදාවත්, සමාන වන්නේ නැහැ. 'මගේ ජීව', 'මගේ දේශක', සමග 'මගේ ජීවි' තරමක් හෝ ගැලපුනත් 'මගේ දූෂක' නම් කොහොමවත් ගැලපෙන්නේ නැහැ. ගිහි කෙනෙකු වූ වුන්ද කර්මාර පුත්‍රයා ඇසූ ප්‍රශ්නයට බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිතුරු වශයෙන් ඒ කොටස් හතර සඳහන් කල ආකාරයයි.

අපි ගිහිවූවන් පැවිදි වූවන් හැම කෙනෙකුටම මේ ධර්ම පර්යාය ඔස්සේ අපේ මාර්ගය කුමක්ද කියා තේරුම් ගැනීමට පුළුවන්. එසේ නැත්නම් අපි කොතනද සිටින්නේ කියා තේරුම් ගැනීමට පුළුවන්. මේ මාර්ගය තුළ සංඥනයක් නැත්නම්, අපට හික්මීමට අවශ්‍යතාවක් නැත්නම් අපි මාර්ගය තුළ නැහැ. අපි අයත්වෙන්නේ ව්‍යාජයෙන් හැසිරෙන මාර්ග දූෂකයෙක් ලෙසටයි. තිබෙන සුපසන් මාර්ගය කිව්වු කරමින් ජීවත්වන කෙනෙක් ලෙසයි.

අපි අප තුළින්ම මේ දැක්ම ඇති කරගත් විට ඉබේම සමාධියට එනවා. එවිට ඉතාම පහසුවෙන් ඇලීම් - ගැටීම් - මූළාව බැහැර වී සමාධිය පිහිටනවා. නැත්නම් සියල්ලම සිතේ තබාගෙන මේ 'නිමිත්ත' බලන්න උත්සාහ කළත් එය අපහසුයි. මේවා බැහැර කරගෙන එනවිට අපට අවශ්‍ය 'කල්‍යාණ පෘථග්ජන' ස්වභාවයට පත්වන්න පුළුවන්. ඒ 'මගේ ජීවි' තත්ත්වයට පත් වූ විට ඒ මාර්ගය තුළයි ඉන්නේ. එහි නැත්නම් අපි වෙන අරමුණක් ගැන හිතුවත්, 'දැන් මම කාලයක් තිස්සේ පුරුදු කරනවා. පරිකර්මයෙන් පටන් අරන් මම උග්ගහ නිමිත්ත, පටිභාග නිමිත්ත, ඔය කියන ආකාරයේ එළියක් මට පෙනුනේ නැහැ.'

ආලෝකයක් ආවේ නැහැනේ. එළිය, ආලෝකය නැති වූණාට කමක් නැහැ. නිමිත්තේ මේ මාර්ගය තුළ අපි ඉන්න ඕන. එළිය ගැන සිත සිතා සිටියොත් එළිය ජේන්න පුළුවන්. මේ කියන ආකාරයේ එළියක් නොවෙයි, වෙන එළියක් පෙනෙයි. එළියේ ගැටළුවක් නැහැ. මාර්ගය තුළ සිටිනවා නම් ආලෝකය පෙනෙයි. නිමිත්ත සලකුණක් (සංඥාවක්) නාමයක් පමණයි. එසේ නැත්නම් ලේබලය නැතත් එහි ප්‍රශ්ණයක් නැහැ. ඒක වෙනස් වෙන්න පුළුවන්.

පොල්වතුර බෝතලයකට දමා පොල්වතුර කියා ලේබලයක් අලවනවා. කාලයක් යනවිට එය විනාකිරී වී තිබෙනවා. ඒ ලේබලයෙහි වැදගත්කමක් නැහැ. ඔවැනි බොහෝ දේවල් වෙනවා.

නිදසුනකට පමණක් ගතහොත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් නම් 'හික්ෂුව'. ඔබ 'උපාසක උපාසිකා' කියා ලේබලයක් සමග සිටිනවා. එහෙත් විවිධාකාරයෙන් වෙනස් වී තිබෙනවා. වෙලාවකට පැවතුම් අනුව හික්ෂු වර්ෂාව නොවෙන්න පුළුවන්. වෙලාවකට උපාසකයෙක් නොවෙයි. වෙලාවකට උපාසිකාවක් නොවෙයි. නමුත් ලේබලය තිබෙනවා. තමා ඒ ස්වභාවයේ සිටිනවාද කියා

අවස්ථාව සමඟ දකින්න. එසේ වුවත් වෙනස් නොවන උතුමන් තමා බුදු, පසේ බුදු, මහරහතන් වහන්සේලා. උන්වහන්සේලා තුළ පවතින ආනන්තරිය සමාධි ස්වභාවය වෙනස් වෙන්නේ නැහැ. අනෙක් අයගේ, මාර්ගයට යනතුරු - සෝවාන් මාර්ගඵල අවබෝධය ලැබූ පසු ඒ අයගේ ශ්‍රද්ධාවේ ගැටළුවක් ඇතිවන්නේ නැහැ. සතර අපායෙන් නිදහස් වී, මාර්ගය ඒ අය තුළ තිබෙනවා. විශේෂයෙන්ම මේ 'මග්ගජීවී' අය මග්ගදෝෂී අවස්ථාවට පත්වෙන්නේ නැතුව, මග්ගජීවී ස්වභාවයේම ගමන් කරන්න ඕන.

නැත්නම් අපි නාමයක් අලවා ගත්තා පමණයි. අපි අප තුළින්ම දෑක ගැනීමට පුළුවන් නම් අපේ සමාධිය වැඩි මාර්ගයට පත්වෙලා. එවිට පටිභාග නිමිත්ත දර්ශනය වුණාද නැද්ද යන්නම වැදගත් නැහැ.

ඔබට මා මීට පෙර සුසීම සුක්‍රයේ කරුණු පැහැදිලි කර දී තිබෙනවා. එහි සඳහන් වෙනවා අභිඥා නැති වුණත් නිවන් මාර්ගයට පත් වූ රහත් උතුමන් සිටි බව. උඩින් යන්නේ නැති, වෙනත් තැනක සිදුවන දේ දකින්නට බැරි, අසන්නට බැරි, අනුන්ගේ සිත් කියවීමට බැරි, ඒ ඒ අභිඥා නැති, ශුෂ්ක විදර්ශනාවෙන් රහත් බවට පත්වුණු උතුමන් පිළිබඳව. එනිසා රාග- දෝෂ - මෝහ ආදී කෙලෙස් ප්‍රභාණය කරනවා නම් ඒ අභිඥා, සෘද්ධි බල එතරම් වැදගත් වන්නේ නැහැ. එහෙත් වැදගත් කමක් තිබෙන්නේ මාර්ගය දැනගැනීමයි. කෙළෙවර ඒ කෙලෙස් බැහැර වෙනවද කියන අවබෝධය තුළ අපි සිටිය යුතුයි. දැන් මෙතෙක් විස්තර කළ ආකාරයට ඒ ආකාරයෙන්ම මේ දේවල් දකින්න.

ඔබ හැම දෙනාටම උතුම් වූ චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුහ
පන්තිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
ෆොන් : 011-2561551